

HECE TAŞLARI

48

Aylık Şiir Dergisi

Mehmet Avşar
Prof. Dr. Memmed İsmayıl
Metin Özarlan
Hasan Nalçacı
Hüseyin K. Ece
Metin Mert
Âşık Muhsinoğlu
Əyyub Qiyas
Ramazan Avcı
Musa Serin
Ali Kemal Mutlu
Mehmet Özdemir
Elnur Aslanbeyli
Songül Özel
Mehmet Pektaş
Ahmet Aslan
Halil Bozdoğanoglu
Hüseyin Arif
Hikmet Elitaş
Tayyib Atmaca
Yetik Ozan

On5şubat2019

NEREYE DÖNERSEK CAN KIRIKLARI

İnsan arazisi talan edilmiş, nereye kaçalım kim bize gelsin, dünyada olacak olan haberi, duvardaki camdan haber alırız, amerika demokrasi götürür, diktiği putları devirmek için, altın alır kâğıt satar durmadan, mazlumu mazluma kırdırır geçer, aç kalana yüreğimiz sızlamaz, açıkta kalana bakar geçeriz, bu nasıl münafık oyundur böyle, herkes birbirini sobeler durur, kenarda kalanlar olur körebe.

Mahalleyi kaldırdılar aradan, geniş caddelere ve sokaklara, kavuşunca rahat ederiz sandık, evler birbirine yabancı oldu, muhtaç değil komşu komşu külüne, önce şehirlere sınır çizildi, ülkelerin arasına duvarlar, mayınlı alanlar tel örgüleri, dünya üstü açık hapsane oldu, gizlimiz saklımız namahremimiz, ayaklar altında değerlerimiz, konuşarak anlaşmayı unuttuk, her sözümüz bir cidalın fitili.

Herkesin boynunda asılı yafta, volta atıp duruyoruz arafta, iyilerle kötüler bir tarafta, hangisini tutsak öbürü düşman, herkes birbirine diş biler durur, bilmezler ağzında diş var mı yok mu, perde gerisinde meydan okurlar, sahneye çıkınca sus pus olurlar, içlerinden düşmanların yüzüne, en şiddetli kınamayla bakarlar, üfürükten karar çıkar sonunda, irili ufaklı beş firavunun, ağzından çıkanlar demiri keser.

Kendimize güvenimiz yiterse, ülkü boynu bükük bir gelin olur, ham hayale döner kızıl elmamız, sevda kafdağının ardına kaçır, herkes bir aşk tarifinden bahseder, söz demire çalar sukut bakıra, ağzımızın tadı tuzu bozular, yemeye başlarız birbirimizi, yanı başımızda olan bitenden, habersiz değiliz amma velakin, ayaklar altında erdemlerimiz, sanal sancılarla kıvrıyoruz, nereye dönersek can kırıkları.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafi Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

48 Sayı 15 Şubat 2019 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

KAN ŞAFAĞI

Mehmet Avşar

Uğursuz bir günün kan şafağında,
Bağladılar gardaş kollarımı oy,
Özüm alev alev yandı, tutuştu,
Kopardılar gonca güllerimi oy.

Eylül, zâlim eylül yolumu kesti,
Yıktı ocağımı, bağrımı deşti,
Kudurdu Sam yeli estikçe esti,
Kırdı meyve yüklü dallarımı oy.

Bakamadım şehidime, sayırma,
İlaç kâr eylemez, dinmez ağrıma,
Dost bildiğim hançer vurdu bağıma,
Kesti düşman gibi yollarımı oy.

Ocak tütmez garp yelleri estikçe,
Derdim artar, bitmez çile çektikçe,
Üstelik vatanım, dinim dedikçe,
Susturmak isterler dillerimi oy.

Ne doğuya benzer ne garba hâlim,
“Anarşi” der beni aldatır zâlim,
Bulunmaz dünyada eşim, emsalim,
Anlatamam garip hâllerimi oy.

Mihnete, yokluğa, zora alıştım,
Tutuştı yüreğim kora alıştım,
Senelerce toplamağa çalıştım,
Dört yana savrulmuş küllerini oy.

Dağıldı bulutlar çözdüm düğümü,
Döndürmek isterler garba yönümü,
Tarihimi, bugünümü, dünümü,
Çaldılar kalleşçe yıllarımı oy.

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/yirmibir

Prof. Dr. Memmed İsmayıl

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Aynı milletin ata topraklarında kalan Azerbaycan'da doğup ve bütün Türk Dünyasında tanınan bir şairsiniz, önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde dövülmüş bir açar ile sözüün kapısını açtığımızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Öncelikle bu ilgi çekici soru için teşekkür ederim, Tayyib Bey. Bu benim inancımdır ki, biz daha dünyaya gelmeden önce Allah dediğimiz ilah kudret bizi -sürgün yerine- bu dünyaya gönderirken bizden yeryüzünde hangi mesleği yapacağımızı sorar. Yeryüzüne inebilmek için Ruh halindeki her birey bir şeyler söyler, galiba ben de şair olacağımı söylemişim. Dokuz ay yaşamak zorunda kaldığımız ana rahminin kaynar tüneline birçoğumuz Allah'a dediğimiz mesleği unutuyoruz. Bu dünyadaki uğursuzluklar galiba bu unutkanlıktan başlıyor. Şükürler olsun ki, ben unutmadım ve diyebilirim ki, şiir benim için bir karasevdadır. Rus şairi Baratinski'nin söylediği gibi "yetenek bir Tanrı görevidir ve sanatkâr bu görevi kutsal bir biçimde yerine getirmelidir." Böylece diyebilirim ki, tanrısal ruh ve gönül işbirliği şiir otağını oluşturmuştur.

İlk şiir kıvılcımı yüreğinize nasıl düştü, ilk gençlik dönemlerinizden başlayarak günümüze doğru bir yolculuk yapalım. Şiirde sizi etkileyen özellikle Azerbaycanlı şairler kimler oldu?

Çocukluğumla ilgili saatlerce konuşabilirim. Olağanüstü bir çocukluğum vardı desem abartmamış olurum. Zaten dünyaya gelişim de mucizevî bir biçimde gerçekleşmiş. Köyümüzün en güzel kızlarından olan annem, babamla evlenmeden önce iki kez evlenmiş, ama çocuğu olmadığından baba evine geri dönmüş. Köyümüzün yiğit oğlanlarından biri olan babam ise namus meselesinden dolayı birisini katletmiş ve cezaevine atılmış. Cezaevinden çıktıktan sonra anneme mektup göndermiş ve onunla evlenmek istediğini yazmış. Ancak annem bu teklife olumlu cevap vermemiş. O zaman babam bir orman patikasında annemin önünü kesmiş ve neden benim teklifime cevap vermiyorsun diye, sormuş. Annem de:

-Kardeş, ben meyvesiz söğüt ağacıyım, benden sana yar olmaz, demiş.

O zaman babam:

-Merak etme, Allah isterse meyvesiz söğüt ağacı da meyve verir, demiş.

Böylece onlar evlenmişler ve dokuz ay sonra mucize olmuş, meyvesiz söğüt ağacı da meyve vermiş, ben dünyaya gelmişim. Ama annemle babamın birlikteliği uzun sürmemiş. Ben bir buçuk yaşımdayken babam İkinci Cihan savaşına gitmiş. Sonralar annemin anlattıklarına göre, tren garında askerleri alıp hiçliğe götürecek treni beklerken annemin kucağında uyuyakalmışım. Babam ayrılık anında:

-Ne uyursun oğlum, belki bu ayrılık son ayrılıktır uyan demiş, ama ben uyanmamışım. Babamdan bana yalnızca damarımda çağlayan asil kanından gayrı bir şey kalmadı, hatta bakıp gözyaşları akıtabileceğim bir fotoğrafı bile yok. Yıllar sonra yazdığım "Baba Resmi" şiirimde içimi şöyle dökmüştüm:

O tren giderdi dert çeke çeke

Yatan körpenin de rüyası kardı..

Açsaydı kör olmuş gözünü, belki

İçinde bir baba resmi kalardı...

Böylece babadan öksüz kaldığımdan çok duygusal bir çocukluğum oldu. Çiçekten çiçeğe uçan bir kelebeğin ardından sabahtan akşama gezerek ve hayallere dalıp durdum. Baharın gelişi, güllerin, çiçeklerin açışı beni öyle etkiledi ki, yerimde duramıyordum. Ve bu güzelliğe bigâne kalan insanları anlamakta zorluk çekiyordum... Çocukluk zamanlarımda, bizim köyümüzde bağlama çalamayan birisini bulmak zordu. Herkes bağlama çalıyor, şiir söylüyordu. Hatta benim Şemşed amcam bile çok iyi bağlama çalar ve şiirler söylerdi. Dördüncü sınıfta okuyordum. O zamanlar köylerde kolhoz denilen bir kurum vardı. Anam kolhozun manda çiftliğinde süt sağardı. Kışın köyde yazın ise yaylada oluyorduk. Bir defa anamdan gizli yayladan köyümüze gitmiştim. Gündüzleri arkadaşarımla çay sularında yüzüyor, akşamları amcamlarda geceliyordum. Sonra anam yayladan ardım sıra köye gelerek beni yanına alıp yeniden yaylaya götürürdü. Ama artık ben hastaydım. Dağ yollarını yürümekte zorluk çekiyordum. Yanımızdan bir öküz arabası ge-

çiyordu, anam arabacıdan beni de arabasına almasını rica etti. Amma arabacı izin vermedi. Böylece anam beni sırtına alıp zar zor yayladaki çadırımıza götürdü. Üç gün aralıksız uyumuşum. Sonraları işittim ki, o günlerde komşu kadınlar anama oğluna bade içiriliyor, haberin olsun demişler. Gerçekten de ne olduysa bilinçsiz uyuduğum o üç günde oldu. Dördüncü gün gözlerimi açtığımda ilk işim, uzak dağ köylerinden birinde yaşayan üvey bacıma şiirle mektup yazmak olmuştu. Bu benim ilk şiirimdi. O şiiri yazdığım günün ruh hali halen de benimledir. Hastalık sonrası, çevredeki ormanın güllü çiçekli nefesi bende öyle bir ruh hali yaratmıştı ki, ancak o ruh halini mısralara dökerek rahatlıyordum. Ve böylece köyümüzün şiir yazarlar arasına ben de dâhil olmuşum. Benim gözümde o dönemler köyümüzün esrarengiz taşı, ağacı da şiir fısıldıyordu, o ne karşısı konulmaz duyguydu, ilahi?! İlk şiirin (ona şiir demek doğru ise) sonrası gelecekti. O zamanlar şiir yazmam, aşağı yukarı her kesin bağlama çaldığı koşuk koştuğu bizim dağ köyünde alay konusu olmuştu:

-Duydunuz mu Gülzar'ın oğlu şair olmuş. Bu dedikodular bir taraftan beni üzerken, öteki yandan beni kendimi kanıtlamama vesile olmuştu. Kendi kendime dedikodulara cevap gibi: Bak görürsünüz Gülzar'ın oğlu nasıl da şair olur, diye içimden konuşuyordum. Bir tek edebiyat hocamız bana inanıp, inanmamak arasında kalarak okul duvar gazetesini hazırlamak işinde beni görevlendirmişti. Bu zor bir görev olsa da, üstesinden geldim. Çok sonralar kurucusu ve genel yayın yönetmeni olduğum ünlü "Gençlik" dergisini hazırlarken gördüm ki, edebiyat hocamızın da bir bildiği varmış.

Sonra ilçe gazetesine küçük makaleler ve şiirler gönderdim. İlçe gazetesinden gelen ilk mektup anamla beni öyle heyecanlandırmıştı ki? İlk defa adımın matbaa harfleriyle yazılmış olduğu bir mektup almıştım. Annemle sevincimize diyecek yoktu. İlçe gazetesi ofisinde edebiyat topluluğu oluşturulmuştu. Benim de oraya katılmamı istiyorlardı. Önceden ciddi hazırlıklar yapmıştım. Anam giyimimi, kuşamımı, ben ise şiir defterimi hazırlamıştım. Yarın ilçe merkezine gidecektim. O zamanlar köyümüzün yolları berbat idi, araba gelse de, günde bir iki kez ormandan odun taşımaya yük arabaları gelirdi. Sabahın köründe anam beni uyandırdı.

-Uyan oğlum, az önce orman tarafına bir odun arabası geçti, birazdan geri dönecek, geç kalmayalım. Gerçekten de biraz sonra orman tarafından araba gürültüsü işitecek yola koşmuştuk. Sürücü önce arabayı durdurmak istemedi, sonra tereddütle de olsa frene bastı ve yüklü arabanın taze tekerlekleri yeni yağmış kar üzerinde iz bırakarak fısıltı ile durdu. Belki frene basan sürücünün ayağı değil, benim kaderimin elleri idi. O frene basılmasaydı, o araba durmasaydı, belki de şair olarak tanınmayacak Memmed İsmayıl imzasını da taşımayacaktım. Kabinde yer olmadığından odunların üstüne çıktım. Araba yola düşmüş, karlı yollarda yalnız başına kalan anamın dudakları kıpırdıyor, galiba ilk seferine çıkan oğlu için dua ediyordu. Arabanın üstünde titriyordum. Paltosuz, mantosuz insan üşümesin de ne yapsın?

İlçe merkezinde gazete ofisinin adresini öğrendim. Toplantıya katılanların hepsi yaşça benden büyüklerdi. Âşıklar, şairler birer birer şiirlerini okumaya başladığında saçlarım diken diken olmuştu. Köyde arabayı kaçırmayayım diye acele etmiş, şiir defterimi unuttuğum. Dünya gözümde kararmıştı, uğur işaretlerine inançlı biri olduğumdan bu olayı kötüye yorumuştum: Anlaşılan o ki, Allah benim şair olmamı istemiyor, isteseydi, hiç şiir defterimi unuttur muydum, diye düşündüm. Kalem, kâğıt bulup aklımda kalan bir şiirimi yazdım. Şairler şiirlerini okuyor, tartışmalar uzuyor ve bana sıra gelmiyordu. Bayırda kış ayazı olduğundan odanın pencere camları buzdan nakış bağlamıştı. Aradan iki saat mi, üç saat mi geçmiş bilemedim kapı çalındı. Gazetenin şakacı genel yayın yönetmeni, -bakın bu gelen hepinizden daha iyi bir şair, iyi olmasaydı, toplantıya geç kalır mıydı, dedi. O zaman odanın kapısı yavaş yavaş cırıltıyla aralandı. Saçlarım diken diken oldu, kapının arasından gözükken, saçları kar bağlamış anamındı içeri giren. Benim cefakeş anam unuttuğum şiir defterimi de alıp köyümüzle ilçe merkezi arasındaki on yedi kilometrelik yolu kar kış demeden koşu koşu gelmişti ki, biricik oğlunun ilk uğuru taşa dönmesin...

Peki, anneniz şiir defterini getirdiğinde o anki yaşadığınız duygular ve o mecliste aklınızda kaldığı kadarıyla kimler vardı? Şiirlerinizi okuduğunuzda oradaki âşıkların şairlerin tepkileri nasıl oldu?

Anamın şiir defterimi getirmesi içimi ferahlatmıştı. Galiba artık uğurum taşa dönmeyecekti. Anam, benim cefakeş anam bu defa da Hızır gibi yardımına koşmuştu. Tükürsen, gökte buz olan o karlı günde anam köyümüze döndü. Bense içimde anamla, ilahi kudretle coşup taşan duygularla sıramı bekledim. O toplantıda kimler yoktu ki. Sonralar yakından tanışacağım bu adamlar ünlü âşıklar ve saz şairleri idi. Onların bazıları Türkiye'de de ün kazanmışlardı. Koca Kartal lakaplı Mikayıl Azaflı, Âşık Akber Ceferov, Âşık İmran Hesenov, el şairleri İsmayıl Sadıqlı, Hasan Mülkölü, Selim Sinedefer, Telman Tovuzlu ve şimdi adını anımsayamadığım daha kimler... Yaşım küçük olduğundan en sonda bana söz verildi. Ama o

zamana kadar okunan şiirlere küçük yaşına rağmen eleştiri yapmam gazetenin genel yayın yönetmeni Musa Mehman'ı çok etkilemişti. -Sen bunun boyuna bosuna, bir de eleştirisine bak, demişti. Okuduğum şiirler fena karşılanmadı. Amma gazetenin genel yayın yönetmeni okuduğum şiirleri hatta tüm şiir defterimi aldı, yayın için gerek olanı biz kendimiz seçeceğiz, dedi.

Böylece defterimi gazete ofisine bırakıp, köyümüze döndüm. Gazetede şiirim yayınlanacağına öyle büyük inancım vardı ki bu inançla günleri ipe çekip durdum.

O karlı mart gününün sevincini hiçbir zaman unutamadım, unutmam da. Gözüm yollarda kalmıştı. O sisli mart günü evimizde tepeleri aşır gelen karlı kış yollarına bakıyordum. O gün tepeden bize doğru gelen Tahir öğretmeni gördüm. (Bu o Tahir öğretmendi ki, hiciv şiirleri diller ezberi idi. Şiirlerimi ona gösterir, fikrini sorardım. Tahir öğretmenin hattı nakkaş hattına benziyordu.) Şiir defterimi ona vererek ve ricada bulundum. Hem kendi şiirlerinden örnekler yazarak hem de benim şiirlerimi incelemişti. Ben gazetenin genel yayın yönetmenine şiir defterimi iletirken heyecandan bunları belirtmeyi unutmuştum. Genel yayın yönetmeni şiirlerin hepsinin benim olduğunu düşünmüş. Tahir öğretmenin "Dağlar" şiirini ve benim 8 Mart bayramı ile ilgili şiirimi (imzam olmadan) gazetenin aynı sayısında yayınlamıştı. Koşa koşa Tahir öğretmene ulaştım.

-Şiirlerin yayınlanmış kutluyorum, dedi ve gazeteyi bana verdi. Öğretmene sağ ol bile diyemeden ilahi sevincin kanatlarında kambur damımıza koştum. Annem evde yoktu, o zaman komşumuz sağır Hatın bibiyi kucaklayıp:

-Şiirim, yayımlandı, şiirim yayımlandı diye bağırdım. Bir şey anlamayan Hatın bibi:

-Hay, hay demekle yetindi. Gerçekten şimdi o günün sevincini anlatmaktan acizim. Ama aradan az bir zaman geçtikten sonra durumu fark edecek, kendi kendimden utanmış ve Tahir hocamın büyüklüğü karşısında hayrete düşmüştüm. Adamın şiiri benim adıma yayınlanmış, ama sanki bir şey olmamış gibi beni kutlamayı da ihmal etmemişti. Aradan fazla zaman geçmeden, eleştirmenlerden biri gazetede yayınlanan şiirlerle ilgili makale yazmış ve benim adıma yayınlanan "Dağlar" şiirini övecek, ama adımın yazılmadığı anonim yayınlanan "8 Mart" şiirini eleştirmişti. Bu durum beni nasıl da üzmüştü, bilemezsiniz. Onu belirteyim ki, bu olay uzun zaman beni üzse de bana kendini kanıtlama azmi de vermişti. Ve ne ilginç ki, sonraları ben o ilk yayınlanan şiirlerin hiç birini kitaplarıma dâhil etmedim. Ama o olayları da hiçbir zaman unutmadım.

Biraz da gençlik yıllarınıza dönelim yayın yönetmeni olduğunuz "Gençlik" dergisi ile neler yaptınız. Bu dergi aynı zamanda şimdi bağımsız olmasında alın teri döktüğünüz Azerbaycan'da nasıl bir meşale oldu?

Bu, uzun cevap gerektiren bir soru. Ama ben kısa kesmeye çalışayım. Okulu bitirdikten sonra Bakü'ye üniversite sınavına katılmak için köyümüzden birisi ile gitmem gerekiyordu. O dönemde ki, daha bizim soydan hiç kimse lisans eğitimi almamıştı ve beni de Bakü'ye götürececek birisini bulmak zor bir işti. Nihayetinde o zaman lisans eğitimini yenice tamamlamış birisi köyümüzden birkaç genci Bakü'ye götürecekti. (Doğal olarak hem de fakirlik içinde kıvrılan ailelerimizi kandırdığı para ile) Adam beni kendi isteğim doğrultusunda gazetecilik bölümüne değil, kendi öngördüğü bir bölüme evraklarımı verdi ama sınavlarda pek de iyi puanlar alamadım ve kaydımı da yaptıramadım. Sonra bir süre Bakü'de işçilik yaptım ve nihayetinde üniversiteye kaydımı yaptırdım. Ama bölümüm yine gazetecilik olmadı. İçimde hep gazetede, dergide, televizyonda, radyoda çalışabilmek arzusu vardı. Şimdi "Gençlik" dergisine kadar nerelerde çalıştıklarımı yazacak olursam uzun bir liste tutar. Uzun uğraştan sonra zar zor ilçe gazetesinde bir prova okuyucusu olarak çalıştım. Bu, benim "Gençlik" dergisine giden yolumun ilk başlangıcıydı. Sonra televizyon, sinema stüdyosu ve yılda 250 kitap yayınlayan "Işık" yayınevinin genel yayınevi müdürlüğü görevi. Ama hep arzum gazete veya dergide çalışmaktı. Okul duvar gazetesinden başlayan bu arzu yolu nihayet zor da olsa amacıma ulaştım. Ülke gazetelerini, dergilerini okuduğumda hem içimde bir sızı olurdu, böyle gazete ve dergi mi hazırlanır, diye. Onların yerine ben olsaydım, öyle gazete ve dergi hazırlardım ki, okuyucu hayran kalırdı. Önceki görevlerimde de başarılarla ulaşmıştım. Azerbaycan Televizyonculuğu tarihinde Azerbaycan gazeteciler birliğinin Altın Kalem ödülü, hazırladığım milli televizyon programı olan "Odlar Diyarı" sebebiyle ilk defa bana verilecekti. Ama ben arzularımın imkânlarının örtüşeceği bir basın organı arayışındaydım. Nihayetinde bu arzuma kavuştum. Bana Komünist partisinin gençlik kolundan yeni yayın hayatına başlayacak Azerbaycan ve Rus dillerinde yayınlanacak "Gençlik" dergisine genel yayın yönetmenliği görevi önerildi. Ben hiç tereddüt etmeden evet dedim. Bu cevaba çokları şaşıracaktı: 250 kitap yayınlayan basın yayınevi genel müdürlüğü görevini hangi akli başında olan

adam, daha ofisi, abonesi olmayan dergiye değişebilir. Ama ben değiştim, çünkü ilk defa arzularımla imkânlarım örtüşüyordu. İlk başta herkes bu işe kuşku ile bakıyordu, ama derginin ilk sayısı yayınlandığında büyük yankılar uyandırmıştı. Sebebi de gerek içerik gerekse de tasarımı bakımdan tamamen farklı yeni basın yayın organı gün ışığına çıkmıştı. O zamana kadar yasak olunan konuların hepsi dergide yer almıştı. Parçalanmış vatan, Güney Kuzey Azerbaycan problemi, Türk Dünyası ilişkileri, Latin alfabesi tartışmaları vb. konular derginin ilk sayısından okuyucuların en çok sevdikleri bir düzeye ulaşmıştı. Hem de dergi iki dilde Azerbaycan Türkçesi ve Rusça yayınlandığından, Eski Sovyetler Birliğinin tüm bölgelerine yayılıyordu. Az zaman zarfında derginin tirajı Azerbaycan'da yayınlanan tüm gazete ve dergilerin genel tirajından bir buçuk katına ulaşmıştı. Dergi o derecede ün kazanmıştı ki, en katı Sovyet sansürü bu ünün karşısında geri çekildi ve biz istediğimiz problemleri derginin sayfalarına taşıyabiliyorduk. Ve böylece komünist düşüncesine körü körüne hizmet gösteren öteki yayın organları "Gençlik"ın etkisiyle kendi işlerine çeki düzen vermek zorunda kaldılar.

Azerbaycan'ın yeniden müstakil bir devlet olması yolunda "Gençlik" Dergisi'nin payı inkâr edilemez. Dergide yazan şair ve yazarların birçoğu bir meşale olup bağımsızlık sevdasını tutuşturdu diyebilir miyiz?

Bunu sadece biz değil, Azerbaycan'da büyük çoğunluk böyle biliyor. İlk olarak ondan başlayım ki, "Gençlik" dergisi yayın hayatına başladığında her taraftan üzerime geliyor, önemli görevlerde çalışanlar kendi akrabalarını derginin kadrosuna aldırarak istiyorlardı. Hatta ben Azerbaycan Komünist Partisi Gençlik kolunun sekreterinin bile akrabasını göreve almadım. (Oysaki dergi onların organı idi!) İlk işim yeteneği olan gençleri göreve getirmek oldu. Böylece düşünceleri yıpranmamış bu gençler kendileri ile dergiye yeni bir nefes getirecekti. İkincisi, dergi zevklerin her yönlü paylaşımı için yalnızca merkezde-Bakü'de yaşayanları değil, ülkenin her köşesinde yaşayan eli merkeze-başkente ulaşmayan milyonların katkısı ve isteği doğrultusunda hazırlanacaktı. Her gün adresimize yüzlerle mektup geliyordu. Ayrıca mektuplar şubesi olmasına rağmen o mektupları birer birer kendim okuyorum ve o mektuplara dergi sayfalarında yeterince yer veriyordum. O mektupları kendi okumamın sebebi çok basitti. Yirmi beş yıl önce uzak dağ köyünden Bakü'ye gazete ve dergi yazıhanelerine gönderdiğim mektuplara ya hiç cevap verilmiyordu ya da verilen cevaplar baştan savma cevaplar oluyordu. O nedenle de bir genel yayın yönetmeni olarak, adresime gelen mektuplara kendi kendime gönderdiğim mektuplar gibi bakıyordum. Bu davranışlar da dalga dalga topluma yayılıyor, okuyucular dergimizin hem okuyucuları, hem de yazarları oluyordu. Az zaman zarfında derginin toplum arasında böyle aksi seda doğurmasının nedenlerinden biri de bu sıkı ilişkilerdi. Ayrıca dergide gerçekten de olağanüstü, isyankâr işler görülürdü. Daha Latin alfabesine geçişin hayal bile edilmediği dönemlerde derginin adı büyük harflerle Latince, içerisinde ise Kiril alfabesiyle yazılıyordu. Hatta Türk sözünün yasak olunduğu o dönemlerde; Kıbrıs'la, Türkiye ile ilgili öğretici, tarihi makaleler, Hüseyin Nihal Atsız'ın, Necip Fazıl Kısakürek'in, Ali Akbaş'ın şiirleri Latin alfabesi ile yayınlanıyordu. Hatta bir defa derginin kapağında ilk Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin Ruslarca yasaklanmış olan bayrak resmini Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiiri ile birlikte yayımlamıştım. Bunların yanı sıra dergide Rus-İran savaşları sonrası 1828 senesinde bu devletler arasında Azerbaycan'ın Kuzey ve Güney olmak üzere ikiye bölünmesini içeren sözleşmenin tercümesini ve Bahtiyar Vahapzade'nin o döneme kadar yayınlanmasına imkân verilmeyen aynı konulu "Gülistan" poemini yayınladık. Aradan bunca zaman geçmesine rağmen şimdi bu satırları yazarken, kendi kendime yaptığımız bu korkulu işlere hayret ediyorum. Bunları nasıl yapa bildik diye. Galiba Tanrı, kader denilen kudret hakikati savunan, milletinin yanında yer alan insanlara destek oluyor.. Biliyorsunuz Orta Asya Türk Cumhuriyetleri Latin alfabesine şimdi geçiyor, biz ise Azerbaycan özgürlüğüne kavuşmadan, Latin alfabesine geçiş yasalasmadan derginin bünyesinde Latin alfabesi ile "Oku" ve "Alfabe" ders kitapları hazırlayıp okullara yaymıştık.

Hiç unutmam, 1990 yılının Ocak ayında Rus orduları Bakü'de mezalim, katliam türetmişti ve basında bu olayların gündeme gelmesine Moskova'dan gelen sansür görevlileri imkân vermiyorlardı. Azerbaycan sansür kurumundan bana dergimizin Ocak kırgını ile ilgili sayısına Moskova'dan gelmiş generalin yasak koyduğunu bildirdiler. Şimdi o generale neler dediğimi burada geniş bir şekilde yazacak olsam, lafı uzatmış olurum. Kısaca onu diyeyim ki, burası sizin için bir sömürge ülkesi değil, ya derginin yayımına izin vereceksiniz, ya da yarın bu binanın önünde derginin 350 bin genç abonelerinin ayaklandığını göreceksiniz, dedim. General geri çekildi ve dergimiz bizim istediğimiz biçimde yayımlandı. Onu da diyeyim ki, her sayımız yayınlandıktan sonra ofisimize telefon açıp, Memmed İsmayıl'ı cezaevine atmamışlar mı, diye soranlar oluyordu. "Gençlik" böyle bir zor dönemin evladıydı. Ve çevresinde özgür düşünen özgür-

lüğe can atan büyük bir yazar ve okuyucu ordusu olgunlaştırmıştı. “Gençlik” kendi işlevleri ile insanların içinden yetmiş yılda birikmiş amansız korku hissini çıkarabilmişti. Bakü’deki “Azatlık Meydanı”ndaki özgürlük mitinglerine yol “Gençlik”in sayfalarından geçip gidiyordu.

Azerbaycan’da şairlerinin, âşıklarının gelenekle bağlarını koparmamaları dillerine ve kültürlerine sahip çıkmaları günümüzde de yaşatılıyor. Azerbaycan’da usta şair ve âşıkların şiirleri, türküleri hemen hemen toplumun bütün kesimlerinin hafızasının bir kenarında duruyor. Gerektiği zaman her hangi bir kişi Fuzuli’den, Genceli Nizami’den, Dirili Qurbani’den bir şiir, Âşık Elesger’den, Şemkirli Hüseyin’den bir türkü okuyabilir. Bu kültür bağı nasıl kuruluyor?

Şairlik bir toplumun kan çeken yeri, ağrıyan noktası olmaktan başlar. Tayyib Bey, biliyorsun, devleti, ordusu, topu, tüfeği olmayan memleketlerde orduyu, topu, tüfeği şairlerin sözleri, âşıkların türküleri karşıyor. Yani özgür olmayan, olamayan topluluklar özgürlüklerini sazda, sözde arıyorlar. Yani insanların sığınabileceği tek umut yeri âşıkların sazları, şairlerin sözleri oluyor. Yani nerde saz var, orada Türk, nerde Türk var orada sazın olması kaçınılmazdır. Uzun zaman zarfında devleti, ordusu olmayan benim memleketimde sazın, sözün, şiirin bu kadar sevilmesinin esas nedenlerinden biri bu dediklerim olsa gerek. Şurada Köroğlu (Goroğlu, Koroğlu) destanının Anadolu, Azerbaycan, Türkmen varyantlarını kıyaslar isek, en mükemmelinin Türkmen, sonra Azerbaycan, sonra ise Anadolu varyantı olduğunu görürüz. Nedeni biliyor musunuz nedir? Bu varyantlar oluşturulurken Türkmenistan ve Azerbaycan’da güçlü bir devlet yoktu ve toplum kendi içerisinde düştüğü belalardan onu kurtarabilecek kahraman arayışında idi. Türkmenistan’da Goroğlu (Mezarinoğlu), Azerbaycan’da ise Koroğlu böyle bir halk kahramanı olacaktı. Anadolu’da ise Köroğlu kahraman değil eşkıya idi. Anadolu Türklüğüne halk kahramanı gerek değildi, onun Osmanlı gibi devleti, padişah gibi kahramanı vardı.

Bunların yanı sıra düşünüyorum ki, ayrıca Azerbaycan Türkleri öteki Türk toplulukları içerisinde saza, söze daha düşkünler. Çinliler, Japonlar beş bin senelik ananelerini günümüze taşıdıkları gibi şükürler olsun ki, şimdilik Azerbaycan Türkleri de sözlü geleneklerini titizlikle muhafaza etmektedirler.

Uzun zamandır Çanakkale’de yaşıyorsunuz. Çanakkale ve İstanbul Boğazı Bakü’de Azatlık Meydanı karşısındaki Sahil’e benziyor. Şiirlerinizde hasret, vatan, gurbet bir yavuklu gibi yüreğinizin bir köşesinde devamlı zihninizi meşgul ediyor. “Uzun Bir Cümledir Vatan Toprağı” şiir başlığınızdan yola çıkarak, vatan, hasret ve gurbetin karşılığı nedir sizde?

Evet Tayyib Bey, hatta gurbetin de yakını ve üveyi olur. Bir Azerbaycan Türkü için Türkiye tabii ki, kardeş gurbettir. Ve onu da düşünsek ki, zaten dünyamızın kendisi hepimizin sürgün ve gurbet yeridir. O zaman gurbeti sınıflandırmanın da anlamı kalmaz. Bir zamanlar “Gurbet” şiirimde şöyle mısralar vardı: Birce Ana-vatandır, yerde kalanı gurbet. Yani aslında yalnızca ana rahmi vatandır, ruhun yer-yüzüne gelmesine vesile olan ana rahmi! Dünyaya geldin mi artık gurbetler, hicretler başlıyor. Doğru diyorsun, Çanakkale boğazı da bir bakıma Hazar sularının sahil kıyısının görüntüsüne benziyor. Benim Bakü’deki evimin pencereleri Hazar denizine açılıyor, burada Çanakkale’de de iş yerimden nerdeyse aynı manzara boğaz suları gözükyor. Aslında her insan kendi alın yazısının coğrafyasını doldurmakla uğraşiyor. Daha Azerbaycan’da yaşadığım ve Türkiye’ye gelmenin çok zor olduğu dönemlerde nedense böyle mısralar yazmıştım: İki sahil yakasıyım,

İki sahil yakasıyım,

Hasret hasret bakasıyım...

Ben Dardanel boğazıyım,

Her kes benden geçib gider...

Bu ne tür içe dolma ki, şiirin yazılışından on sene sonra ben Türkiye’nin başka bir yerinde değil de şiirimde adı geçen Dardanel (Çanakkale) boğazının kıyısındaki şehirde yaşıyor ve çalışıyorum. Burası Batıya bakıldığında Türklüğün bitip Rum’un başladığı bir yer, doğuya bakıldığında ise Tanrı ve Himalaya dağlarına kadar kuzeyle güneyin kavşağında bir Türk vadisinin uzandığını görüyoruz. “Uzun Bir Cümledir Vatan Toprağı” şiirinde de kızıl alma yolculuğunda büyük Türk coğrafyası kastedilmektedir.

Belki görüntü olarak ya da zorunlu olarak Türkiye’ye göçe zorlanmam da kaderin diktesi ile olmuştur, kim bilir. Ege kıyılarından elini gözünün üstüne koyup da Tanrı dağlarına göz atmak her baba yiğide kismet olmuyor ki?!

MANZARA

Metin Özarlan

İçimde yıllanmış yorgunluklar var
Her can sözü geçer zıkkım yerine
*Hânesi perişan yıkık otağı
Benim kurak gölün karabatağı
Kaybolmuş kaynağı kayıp yatağı
Zulme akan bir nehirde yitmişim*

Ben dünyaya geniş dünya bana dar
Tebessüm saplanır zıpkın yerine

Dibinde ışığı göreyim diye
Gecelere atıverip oltayı
*Vazgeçip lezzetsiz fani hazlardan
Nasiplenip odlardan ayazlardan
Yalın ayak başıkabak izlerden
Gayptan gelip bilinmeze gitmişim*

İne çıka dolaşıp biteviye
Nice taşa vuruyorum baltayı

Koyu bir efkâra kesmiş yollarım
Ölü denizlerden daha durgunum
*Firkat ile doldurup da koynumu
Hakkın rızasına eğip boynumu
Tezatlara duçar olan beynimi
Kafatasım içinde eritmişim*

Benim değil ayaklarım kollarım
Nefes almak için bile yorgunum

Çürüyüşüm artar durur gittikçe
Enikonu eksilmekte bedenim
*Bu ses benim değil bende söz bitti
Kabuğum tükendi canda öz bitti
Et kokmaya durdu tende tuz bitti
Varlığımı bir yokluğa atmışım*

Dağılan ruhumu tamam ettikçe
Ne kendimim ne şahsımım ne benim

[med-cezir]

OTUZ ÜÇ

Hasan Nalçacı

Oğlum Muhammed Ali'ye

Otuz üç yaşım ve omuzlarım var
İçime döktüğüm harflerim buruk
Affet Tanrım yeni farkına vardım
Omuzlarım bir kadın ve üç çocuk

Otuz üç yaşım ve omuz hizası
Apoletlerim var kalbimden ağır
Şairin gözünü kör eden dünya
Kimine eğlence kimine kahır

Omuzlarım Tanrım bana inan ki
Sana güvendiğim omuzlarımla
Ölümün kalbini kıran çocuklar
Göğün gözlerine bakıyor hâlâ

Omuzlarım Tanrım omuzlar gibi
Cephede yanyana duran yiğitler
İntikam mı bozar namazı yoksa
Mızrağın ucunda küflü şiirler

Omuzlarım sandım öyle değilmiş
Ömrümün yarası omuzlarımda
Omuzlarım aşkı omuzlar gibi
Bir gece yanığı tam alnacımda

Omuzlarım Tanrım taşıyamıyor
Dağların insana yüklediği yük
Bir dağ devrilseydi omuzlarıma
Hiranur'dan büyük Sina'dan büyük

Omuzlarım hakkı omuzlar gibi
Omuzlar sandığım omuzlarımla
"Kalbimiz iyice yatışsın diye"
Kalkıp omuzlarıma baktım aynada

Kandım âh dünyaya nasıl da yandım
Yandı omuzlarım nasıl dayandım
Otuz üç yaş için otuz üç âhım
Estağfirullah estağfirullah estağfirullah.

MEHTAP SUYA YAKIN

Hüseyin K. Ece

Ufuklar gecelerde arar da mehtabını,
Gönlüm o an seyreder kâinat kitabını,

Gülünce fecir, doğar dallarda tomurcuklar,
Elele tutuşmuş oynuyorken çocuklar,

Bu, rüya ülkesinin hiç solmayan sesidir,
Muştı haberi değil, muştunun kendisidir,

Mehtap suya yakın, su duyguları ıslatır,
Tatlı bir nağme ile başlar suda her satır,

Baharın gözlerinde aranan ab-ı hayat,
Müstesna bir duaya durmaktadır kâinat,

Saadet fırçasıdır, izi her bir resimde
Bir sabaha uyanır gülücükler içimde,

Canlandırır da ruhu bir kekliğin ötüşü,
Bütün günü ısıtır bir bebeğin gülüşü,

Adını emerek bir yıldızın bakışından
Dosta destan yazılır suların akışından...

HERCÂÎ

Metin Mert

Kitab-ı sinemi açsam önüne
Parçalı bulutlar gözünde durur
Ezberimi versem günü gününe
Cilli şüphelerin özünde durur

Türlü hallerinle karıştı başım
Vehimden vehimi dolaştı düşüm
Hayra yorulmayan şu iki hışım
Çîn-i ebruların yüzünde durur

Gün gelir sarmalar seni de hazan
Bağlar harap olur bahçeler hozan
Huyu suyu yalnız oyun ve düzen
Şîve-naz gözlerin hüzünde durur

Varlık beyanımda hâli, yazılı
Hercâî isminin üstü çizili
Gönülde sararmış güzler dizili
Vazgeçmez hâlinden sözünde durur.

SAKIN HA!

Âşık Muhsinoğlu

Hayata drt elle sarılmak lâzım
Sakınmak lâzımsa lmden sakın
Herkes dikenimden sakınır benim
Sen istersen benim glmden sakın

Bazen kara çalar karalar saçar
Bazen perdeleri aralar kaçar
Kalbinde sağalmaz yaralar açar
Baldıran zehirli dilimden sakın

Nasıllar yolu nedenler yoludur
Kendi içine gidenler yoludur
Benim yolum kaybedenler yoludur
Kazanmak istersen yolumdan sakın

Sen de Mecnun musun sorması ayıp
Gezersin kalbini aşıka bulayıp
Kaç Mecnun yutmuştur hesabı kayıp
Aman ha sakın ha çlmden sakın

Gcsz kendine oyuncak seçer
Dnyayı kan gl yapar da geçer
İnsan kanı demez keyifle içer
Âşık Muhsinoğlu, zalimden sakın

İKİ ŞİİR

Əyyub Qiyas

Yarı Yolda

Dnya dlilr ndr,
Bizim burda yerimiz yox.
Asılmalı boğazımız,
Soyulmalı drimiz yox.

Gl biz d verk l-l,
z tutub harasa gedk.
Ya bir kimssiz adaya,
Ya uçub Marsa gedk.

Bel gets iş qlizdir,
Yarı yolda qalacağıq.
Ağıllı olmaqdan keçib,
Olsağ, dli olacağıq.

Yeke Dkkn

Dnya bir yek dkkndı,
Tkndi, sbrim tkndi.
Drd yanım qaratikandı,
Gzirm, dizim batır.

Qbrim ki var, qumdu, daşdı,
Ruhum canıma daraşdı,
Tanrım mni grb çşdı...
Gzlri gzm batır.

Yansa gydki çıraqlar,
Buludlar drdim ağlar.
Gylr atdığım oxlar,
Qayıdıb zm batır.

KARACAOĞLAN NEFESLİ BİR ŞAİR

Ramazan Avcı

Ali İhsan Ali İhsan Kekeç... Karacaoğlan'ın içtiği sudan içmiş, saz çalıp türkü çığırıldığı yerde büyümüş bir yayla çocuğu. Anadolu kültürü, iklimi ve coğrafyasını yüzüne, yüreğine ve diline yansıtan bir Anadolu insanı... Ve bütün bu hususiyetleri şiirlerine sinmiş bir şair...

Ali İhsan Kekeç'in şiirini ilk defa, yayın yönetmenliğini yaptığım *Yeni Ufuk Dergisi*'nde (2001) yayımlamış, orada okumuştum. "Kafdağı" başlığını taşıyan bu şiirde, zengin bir birikimin, yetenekli ve kıvrak bir kalemin, dile hâkim bir şairin varlığını fark etmiştim.

*Şimdi akrep burcudur yaşanan
Yıllar bir girdapta, sancılı zaman
Büyüdü eski çocuklar.
Uçuş gittiler aradan
Eski zamanlara çekildi kuşlar.
Pahalı düşlerde pahalı oyuncaklar.
Çelimsiz omuzlarda
Geçim kaygısı var.*

Sonraki yıllarda her karşılaşmamızda şiir çalışmasını sorar, şiirlerini kitaplaştırması konusunda teşvik etmeye çalışır ama her defasında mütevazı cevaplar alırdım. Oysa şiir enflasyonu yaşanan bir ortamda onun şiirleri görünmeyen veya kör ışık yayan yıldızların arasında Çoban Yıldızı gibi duruyordu. Şiirlerini kitaplaştırmasını arzu eder, "Bu vadide ben de varım!" demesini arzu ederdim. Bir şairin başarısını anlamı şekle, şekli anlama kurban etmeden duygu, düşünce ve gözlemlerini en uygun şekilde et tırnak misali dile getirmesinde ve özgün imgelerinde aramak gerekir. Bu bakımdan incelendiğinde Ali İhsan Kekeç'in şairlikteki ustalığını ve olgunluğunu görmek mümkün olacaktır. Ali İhsan Kekeç, şiir geleneklerini tanıyan, kavrayan; bu geleneklerden nasıl istifade edebileceğini bilen ve geleneğe yaslanarak kendine özgü bir şiir yatağı oluşturma çabası içinde olan bir şairdir. Şair, özellikle halk şiiri formatındaki şiirlerinde doğal ve akıcı bir üslupla duygu ve düşüncelerini en uygun şekil kabına koyarak okuyucuya sunuyor. Bu şekil kabında herhangi bir sızma, renklerinde solma, eğretilik görmek hemen hemen imkânsızdır.

*Döner devran geçer devir
Bin can gider, bin can gelir
Zaman durur, renk körelir
Verilen mühlet konuşur.*

mısralarında olduğu gibi akıcı ve rahat bir söyleyişi vardır.

Şiirlerinin ekseriyeti Türk halk şiirinin koşma ve semai nazım şekliyle olmakla birlikte zaman zaman gazel tarzında zaman zaman da serbest tarzda şiirlere de rastlamaktayız.

*Onun şiirlerinde,
Hey geri de deli gönül hey geri
Adana, İlbeyli, Göksun, Tekir'i
Otuz iki sancak, Diyarbekir'i
Acep gezsem ala gözlüm var m'ola*

diyerek şairin yaylası olan Tekir'de sevdiğini arayan Karacaoğlan'ın sesi duyulmaktadır.

Ali İhsan Kekeç'in şiirlerinin büyük bir kısmının aşk ve tabiat temalarını işlediğini görmekteyiz. Şair tabiatı dışarıdan bakan değil, tabiatın içinde anılarıyla yaşayan bir gözle ele alıyor. Zira o tabiatın kucağında yetişmiştir. Yayla gibi sert ama yayla gibi duyarlı; yayla gibi içtendir. Nitekim gönlü her daim yayladan yanadır:

*Çağsır kokuları bayılıyor mu
Şafakla yayıklar yayılıyor mu
Tuzlakta keçiler sayılıyor mu
Öter mi yamacında çanı yaylanın.*

Ali İhsan Kekeç'in tabiat şiirlerinde bazen Bedri Rahmi Eyüboğlu'da da rastladığımız güçlü gözleme ve temasa dayalı duyarlılığı görmek mümkündür. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun,

*Seni düşünürken
Bir erik ağacı tepeden tırnağa donanır
Deliler gibi dönmeğe başlar
Döndükçe yumak yumak çözülür
Çözülükçe ufalır küçülür
Çekirdeği henüz süt bağlamış
Masmavi bir erik kesilir ağzımda
Dokundukça yanar dudaklarım*

mısralarında gördüğümüz güçlü gözlem ve bu gözlemlerin şair üzerinde bıraktığı izlenim, Ali İhsan Kekeç'in aşağıdaki mısralarında da görülmektedir:

*Yaz geldi çiçek açtı
Meyveye durdu kara erik ağacı
Uzakta bir bahçe görsem
Durmaz ayağım elim...
Alca, morca iki erik benlendi bir dalda
Birini ben kopardım
Birini de sevgilim...
Bu gece düşte gördüm, sabahtan çıktım yola
Acaba her bahçede bir kara erik varmıola?...*

Ali İhsan Kekeç'in şiirlerine hâkim olan temalardan biri de aşktır.

*Dünyada her bir şeyden geçerim amma...
Kör olası bir güzelden geçemem.*

mısralarıyla gönlündeki güzele pencere açan şair, yer yer özgün imgelerle âşğın maşuka olan tutkusunu dile getiriyor:

*Mürüvvetsiz bir güzelin gök çekimine mi girdin?
Uyan kalbim yeryüzünde sabah oluyor.*

Şairin aşk konulu şiirlerinde sevgili imajı Leylâdır, Zühre'dir, Aslı'dır. Tıpkı Mecnun gibi sevgiliden gelen belayı şifa olarak gören bir yaklaşımı vardır aşka:

*Bir ebru bakışınla aşğın, taze canlar buluyor
Senden gelen cefayı cana minnet biliyor.
Sevgilinin fizikî portresini de tabiat öğeleriyle
betimliyor:*

*Ter-ü taze dudaklar bir güle nazire mi?
Neden gül simadan önce gözler gülüyor?*

Ali İhsan Kekeç, divan şiir geleneğinin şekil

özelliklerinden de istifade ederek onu günümüz şiir dilinin özellikleriyle yoğuruyor. Yahya Kemal Beyatlı, Mehmet Çınarlı, Bahaettin Karakoç, Nurullah Genç gibi şairlerin şiirlerinde gördüğümüz gazel tarzında modern söyleyişleri Ali İhsan Kekeç'in şiirlerinde de görmekteyiz:

*Anamın sandığında saklı tül den geçemem
Baba ocağından kalan külden geçemem
Naylondan kumaşlar sıkıyor beni
Nenemin dokuduğu şaldan geçemem.
Öte dursun majörlü, minörlü sesler
Kırık sazımdaki telden geçemem.*

Yukarıdaki mısralarda da görüldüğü üzere gibi bazı şiirlerinde bizi biz yapan kültürel değerlerimize olan saygısını ve sevdasını dile getirir. Tıpkı Türküler şiirinde olduğu gibi:

*Çiçekler açmadan bahar gelir mi
Çoban kavalından ayrı kalır mı?
Türkü bilmeyenler Türk'ü bilir mi?
Bu ulu çınarın dalı türküler...*

Bazı şiirlerinde zamandan şikâyet ve geçmiş özlem sezilir. Fakat o, bu serzenişini de edebî ölçüler içerisinde, edebî üslupla, edeplince dile getirir:

*Devlerin gölgesi vurdu zamana
Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte.
Gökten üç elma düşüyor
Üçü de devin elinde.
Şahbaz atlı şehzade
Atını daha hızlı sür.
Al şu bahtsız çocukları
Kafdağı'na götür.*

Şairin, Yahya Kemal için yazdığı şu mısralar da serbest şiirdeki yetkinliğinin ve anlatım gücünün göstergesidir.

*"Bin Atlı" lar çekildi haşmetli çağlar ardına
Şiir ufuklarında kaybolan son atlısın sen
O "Eski Musîki" bir "Hayal Beste" olur adına
Sonsuzluğa giden yolda şimşek kanatlısın sen
Yahya'sın, Kemâl'sin, Beyatlı'sın sen.*

Hülâsa; Ali İhsan Kekeç, yaylanın derinliklerinde gürül gürül akan bir kaynaktı. Nihayet yeryüzüne çıkarak içi yananların tas tas içeceği bir memba sunuyor.

SOR BANA

Musa Serin

Ömür sayfaları hep kare kare
Çizilirken kareleri sor bana.
Sular geçer köprülerin altından
Şırl şırl akışını sor bana.

Nerde, nasıl, ne söyledin yazılmış
Ortasına resimlerin çizilmiş
İyi, kötü hâne hâne dizilmiş
Her hanenin duvarını sor bana.

Dokunan kilimde işlenen nakış
Kaş altından süzülürken bir bakış
İster bahar, ister yaz, istersen kış
Mevsimlerin akışını sor bana.

Ocakta kaynayan bereket aş
Gözün süsü kirpik, kirpikle kaşı
Kaydırırken su üstünde her taşı
Su üstünde sekişini sor bana.

Kuzular melerken koşar koyunlar
Çocuklar toplanır başlar oyunlar
Dedeler, nineler hem de torunlar
Hayat denen serencamı sor bana.

Sorunca kalbime hopladı birden
Kabına sığmadı zıpladı yerden
Adını anınca akacak terden
Her damlanın düşüşünü sor bana.

Nefes alsam, önce Rabbim, sonra sen
İşledim yüreğime hep desen desen
Ta yürekten hadi bana gel desen
Koşar iken her adımını sor bana.

Aydınlı'm sevda bu bilmem ne desin
Çınlar kulağında hani neredesin
Yanık bir türküdür, gelirken sesin
Her nefesi, her soluğu sor bana.

MAH-I RİYAM

Ali Kemal Mutlu

Bir Ayvaz'dım bu kör aşkın ardında
Hüzün beni böyle müşkül eyledi
Mâhım olup ufkuma sığardın da
Yüzün beni böyle müşkül eyledi

Gölge bilip çöllerine kondum ben
Sudur deyip ateşinle yundum ben
Toy ederim engebende sandım ben
Düzün beni böyle müşkül eyledi

Dünüm, günüm yandı bitmez mi harın?
Yarınma idam verdi kararın
Dört mevsimin: Yazın, kışın, baharın,
Güzün beni böyle müşkül eyledi

Geceleri seyrin ile yatarken
Yokluğunun orucunu tutarken
Küllerini küllüklere atarken
Közün beni böyle müşkül eyledi

Bilmediğim silahlarla saldırdın
Vahşi miydin, yüreğimi aldırdın?
Şu Hamza'yı nigâhınla öldürdün
Gözün beni böyle müşkül eyledi

AL KIRAZ ÜSTÜNE KAR YAĞMIŞ

Mehmet Özdemir

Kar! Ne büyüğü bir kelime... Hem acılara hem sevinçlere meze olan kar, bazen sevenler için aşılmaz bir dağ, bazen avuçlara süzülen bir kelebeğdir. Yol vermeyen karlı dağlar, türkülere acı bir tat katarak zihinlerde, gönüllerde derin izler bırakır.

“Karlı dağlar karanlığın bastı mı” türküsü, acının özlemle yoğrulduğu bir inleyiştir, ancak beklenen askerin dönüşü derde deva olur. “Aşan bilir karlı dağın ardını” türküsüyle hayatın zorluğu dile getirilmiştir. Karlı dağları aşmanın, çığ tehlikesiyle her an karşı karşıya olmanın, zorlu kış günlerinde hastaların kızaklarda ya da sırtlarda taşınmasının zorluğunu ancak yaşayanlar bilebilir.

*“Bu yıl bu dağların karı erimez
Eser bad-ı saba yel bozuk bozuk”*

Hasretin katlanılmaz hale geldiğini, sabırların su kestiğini ifade eden bu türkü, umutların tükendiği anların acı ifadesi olarak boğazlara bir hıçkırık gibi takılır.

*“Erzurum dağları kar ile boran
Aldı yüreğimi dert ile verem”*

Karı eksilmeyen dağlardan yanık bir türkü olarak yankılanmaktadır.

*“Böyle miydi senin ile ahdimiz
Yollarına kar mı yağdı gelmedin
Ömür bitti tükeniyor vaktimiz
Yollarına kar mı yağdı gelmedin”*

Bu türküde de kar, sevgilileri ayıran engel olarak karşımıza çıkmaktadır.

*“Kar yağar kar üstüne
Derdim var dert üstüne
Cellat boynumu vursa
Yâr sevmem yâr üstüne”*

[bu türkü mani değil 8’li semaidir ve Karacaoğlan’a aittir] Karacaoğlandan söylenen güzel bir Diyarbakır türküsü.

*“İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye.”*

Karı Elif’e, sevgiliye benzeten Karacaoğlan, açık, duru Türkçesiyle duygulara duygu katmış. (Bu türkü Kahramanmaraş’ın Elbistan ilçesinin İncecik köyünden yana yağın kar olarak yorumlanıyor. Bu doğru değildir. Mısra dizisinde anlam bozuluyor. Karacaoğlan gibi Türkçeci bir şaire yakışmaz bu tür söyleyiş. Bir de İncecik köyü yüz yıllık bir tarihe sahiptir.

*“Kar yağar bardan bardan
Haber gelmiyor yardan”*

Karın türkü içinde eriyerek halay olup çekilmesi, Anadolu insanının acıyla sevinci nasıl harmanladığının güzel örneklerinden biridir.

“Kar “Kar mı yağmış taze gülün üstüne”, ”Kara gözlüm kar yağdırdın başıma”, “Git kaleden kar getir”, “Şu dağlarda kar olsaydım”, “Şu karşıki dağda kar var duman yok”, “Kar mı yağmış şu İzmir’in dağına”, “Hastanenin kapısına kar doldu”, “Mendilinde kar getir”, “Pencereden kar geliyor aman annem”, “Havada kartal sesi var kar mı yağacak”, “Kar mı yağmış şu Harput’un başına”, “İnce ince bir kar yağar fakirlerin düzüne” adlı türküler gönül tellerimizi okşarken, “Kar mı yağdı Kütahya’nın dağına” adlı ağıt, zamanla zeybek oyunu olarak folklorumuzda yerini almıştır.

Kar, batı da aşk şarkısı, doğuda aşılmaz dağ, Sarıkamış’ta on binlerce Mehmetçiğe yorgandır. Sıcak yaz günlerinde -buzdolabının yaygınlaşmasından önce - dondurma olup çocuklara bayram sevinci yaşatmış, sofralarda pekmeze tahin görevi yapmıştır.

Kar, çocukların muhayyilesinde kartopu oynamak, kızaklarla kaymak olarak yerini alırken, kardan adam olmuş; kömür karası gözleriyle, havuç burnuyla sanki etrafını süpürecekmiş gibi süpürgesiyle dimdik ayakta durmuş. Adam gibi adam olmuş kardan adam.

Halkın tecrübe imbiğinden süzülerek zamanları aşan atasözleri ve deyimler, kültür taşıyıcısı olarak sosyal hayattaki değerlerini devam ettirmişlerdir. Beklenilmeyen şeylerin olabileceğini anlatmak için “al kiraz üstüne kar yağmış” demişler. Kimsenin sezemeyeceği bir biçimde gizli bir iş çevirmek için uygun-suz işler yapılıncı “karda gezip izini belli etmedi” sözü kulaktan kulağa yayılmış. Kar yağdığında toprak altındaki tohum daha iyi gelişir anlamında “kar ekinin yorganıdır” sözüyle çiftçinin diline takılmış. Her şey kendine uygun ortamlarda gelişir demek için “kar kuytuda, para pintide eğleşir” sözü tarih içinden süzülerek dillere yerleşmiş. Halk, mevsiminde bol olan şey, mevsimi geçince yok olur anlamını “kar ne kadar yağsa yaza kalmaz” sözüyle nesilden nesile aktarmış. Avutucu, oyalayıcı şeylerle büyük ihtiyaçlar karşılanmaz yani: “kar susuzluk kandırmaz (gidermez)” demiş atalarımız. “Kar yılı, var yılıdır” sözüyle, kış bol karlı geçerse, yazın ürün bol olur denilerek tecrübeler aktarılmış.

“Kara yaslanma, kar erir; ere yaslanma, er ölür” sözü, insan desteği başkalarında aramaya kalkarsa günün birinde desteksiz kalabilir diye hafızalara kazınmış. Zenginler için sıkıntı olabilecek bir durum, yoksullar için söz konusu bile olmaz. İşte size veciz bir söz: “Abdala ‘kar yağıyor’ demişler, ‘titremeye hazırım ‘ ‘demiş. Allah, herkese dayanabileceği ölçüde sıkıntı verir. Kimilerinin tepelerinde tipiden göz gözü görmez, kimilerinin dağlarında kar eşliğinde halay çekilir. Ama yine de “Allah dağına göre kar verir.” Aşırı harcamalarla eldeki imkânlar çok çabuk tükenir. Çalışıp üretmeyip, olandan tasarruf etmeyip, har vurup harman savurursak, elbette ki “bu sığağa kar dayanmaz.” Anadolu insanı bazen demek istediklerini dolaylı olarak anlatır, ima eder; “birilerinin kulağına kar suyu kaçarır.” “Hastaya kara salmak” (hasta için kar getirmeye göndermek) deyimiyse tembel olanlar, ağır hareket edenler tersinden iğnelenmiş. (Tariz)

“Şakaklarıma kar mı yağdı ne var
Benim mi Allah’ım bu çizgili yüz” (Cahit Sıtkı)

Sonbaharda yaprakların sararması, “saçlara kar yağması” ile aynı anlamı barındırır.

“Kar mı yağdı yüreğine
Ellerin gülümsemiyor artık” (Mehmet Özdemir)

“Yüreğe karın yağması”: Sitemin, kırgınlığın ifadesi, melâlin şiirleşmesidir.

Dağların, en sarp zirvelerin asil, mağrur çiçeği kardelen, umutların çiçek açması gibi, saflığın, berraklığın sembolüdür. “Kar gibi” beyaz...

İKİ ŞİİR

Elnur Aslanbeyli

Daşlara Doğru

Eser dan üzünden haggın yelleri
Könül yazdan galhar gışlara doğru
Geler burum burum dağın dumanı
Çöker eteklerden gaşlara doğru

Gannı köyneyini al bilen canım
Garadinmez dostu lal bilen canım
Gezme adamlarda halbilen, canım,
Gaç, gaç ağaçlara, guşlara doğru

Özünü bilersen gel yavaş-yavaş
Özü gul olana ne gul-garavaş?!
Dünyada en ulu hagg – bu gara daş,
Könlün varsa yürü daşlara doğru

Bilmez

Gözel heta yapar dostun elleri
Çalar ciyerime henceri bilmez
Giyamet govğası var bu dünyanın
Garı biler, sultan senceri bilmez

Merd merdane deyer böyle ganundu
Ya bir demirçoğlu, ya bir cünundu
Çirmenib girende meydan onundu
Sağ nedi, sol nedi inceli bilmez

Aşig sevib çeker felek cebrini
Pir bilib operler merdin gebrini
Ezelden beledi – gözel gedrini
İgid giymetini henceri bilmez?

ANNE

Songül Özel

Anılar gelince bir bir gözüme
Gönül sarayımı yıkıyor anne
Evladım deyişin düşünce dile
Bu dert ciğerimi yakıyor anne

Bir gül goncasıydın gönül bahçemde
Boram boram kokardın her seherde
Nazenin gülüşün bilmem ki nerde
Artık bülbül sensiz şakıyor anne

Çile çektin gülemedin ağladın
Günler geçti dertlerini saymadın
Eşe dosta diyemedin kıymadın
Şimdi gözler naçar bakıyor anne

Bitmez bu dert gönlümdedir sızısı
İman ettik ölüm Rabbin yazısı
Kolay olsun kabirdeki sorgusu
Gözyaşım sel olup akıyor anne

ŞEYH GALİB'İN TÜRKÜSÜ

Mehmet Pektaş

Şiirlerinde önce Esad sonra da Gâlib mahlasını kullanan şairin asıl adı Mehmed'dir. İlköğrenimini babasından gördükten sonra Galata Mevlevihânesi şeyhi Hüseyin Dede ile Hoca Neşet'ten dil ve edebiyat dersleri aldı, genç yaşta şiire başladı. Daha 24 yaşında divanını tertip etti, iki yıl sonra da büyük eseri *Hüsn ü Aşk*'ı tamamladı. Otuz yaşlarında ani bir kararla ailesinden habersiz Konya'ya gitti ve çileye başladı. Ailesinin ısrarları üzerine İstanbul'a dönerek çilesinin geri kalan kısmını Yenikapı Mevlevihânesi'nde tamamladı. Bin bir günlük çilenin ardından Ali Nutkî Dede'den hilafet aldı. Henüz 34 yaşındayken Galata Mevlevihânesi şeyhliğine getirildi. Şiir kabiliyeti sayesinde büyük bir şöhret buldu. İlhamî mahlasıyla şiir yazan III. Selim'in takdir ve hayranlığını kazandı. Geride, *Divan ve Hüsn ü Aşk'tan başka Şerh-i Cezire-i Mesnevi, es-Sohbetü's-Safiyye* isimli eserlerini ve Mevlevî şairleriyle ilgili müsvedde hâlinde bir mecmuayı bırakarak 42 yaşında vefat etti.

Kaynaklar ittifak hâlinde Şeyh Gâlib'in Divan Edebiyatı'nın son büyük şairi olduğunu söylerler. Banarlı'nın ifadesiyle, "Divan şiiri, uzun, aralıksız ve rakipsiz hayatının bu son asrında son sözünü Şeyh Gâlib'le söylemiş, son sanat hamlesini onun eseriyle yapmıştır" (Banarlı, 2001: 770). Divan Edebiyatı geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olan Gâlib, manzumelerini yazarken bu edebiyatın şekil, kaidelerinden ayrılmamıştır (Yüksel, 1980, 53). Temsilcisi olduğu geleneğin bütün ifade imkânlarını kullanarak kendine has söyleyişlerle, Sebki-Hindi diye bilinen tarzın edebiyatımızdaki en güzel örneklerini vermiştir (Kaplan, 2007: 464). Fuzulî'nin lirizmi, Baki'nin İstanbul Türkçesi, Nedim'in coşkulu edası ve Nabi'nin güçlü fikirleri gibi önceki şairlerin üstün özellikleri Gâlib'in şahsında toplanır (Şentürk ve Kartal, 2006: 448) Bunun yanına Mevlevî bir ailede doğup bu çevrede yetişen şair, hiçbir zaman Mevleviliğin dışında değildir (Pala, 2005, 171). Kendi döneminden itibaren Esrar Dede ve Neyyir Dede gibi Mevlevî şairleri etkileyen Gâlib, Tanzimat ve ondan sonra yetişen şairler tarafından da beğenilmiş ve şiirlerine pek çok nazire yazılmıştır (Alparlan, 1988: 22). Gâlib'ten sonra büyük şair yetişmemiş, divan şiiri, Tanzimat Edebiyatı'na kadar ikinci derecede şairlerle devam etmiştir (İpekten, 1996: 23).

Gâlib, *Hüsn ü Aşk*'ta, Nâbî'nin dilini ağır bularak beğendiğini ifade eder:

Manzûme-i Fârisîveş ebyât
Bi'l-cümle tetâbü-ı izâfât

İnşâya verir egerçi ziyet
Türkî söz içinde ayn-i sıklet (Şeyh Gâlib, 1992: 40).

(*Farsçaya benzeyen uzun zincirleme tamlamalar nesirde süs olsa da Türkçe şiire ağırlık verir.*)

Şair yukarıda ortaya koyduğu düşüncüyü çok az şiirinde uygulayabilmiştir (İpekten, 1996: 27-28). Gâlib'in yaşadığı XVIII. yüzyılda bir taraftan Sebki-Hindi'nin çetrefil üslubu devam ederken, bir taraftan da mahalli ve günlük konuşma dili önem kazanmış, önceki yüzyıllara göre sade bir dille şiirler yazılmıştır. Günlük konuşma diliyle şiir yazmayı, bilinçli bir çabaya dönüştüren bazı şairler, kafiye ve redifleri Türkçe kelimelerden seçmeye özen göstermişlerdir. Bu anlayışın etkisinde Nedim hece vezniyle iki koşma yazarken, Şeyh Gâlib sade Türkçeye bir gazel ve heceyle türkü yazmıştır (İsen vd., 2006: 150).

Halk ve divan edebiyatları, kendilerine özgü özelliklere sahip iki ayrı edebiyat geleneği olmakla birlikte, karşılıklı etkileşimler sonucu zaman içerisinde ortak noktalar ortaya çıkmıştır. Bu ortak özelliklerden birisi divan şairlerinin hece ölçüsüyle şiir yazma eğilimidir (Kurnaz, 2003: 64) Aruz ve hece vezni, dörtlük ve beyit şeklinin yan yana görüldüğü ilk İslami eserlerden itibaren birlikte kullanılmıştır (Kurnaz, 2003: 65). Başlangıçta, Yunus divanında görülen bu birliktelik, sonraki yıllarda azalmış olmakla beraber hiçbir zaman ortadan kalkmamıştır (İsen, 1997: 388). Şeyh Gâlib'in hece vezniyle yazdığı şiiri bulup yayınlayan Sedit Yüksel bu şiir hakkında şöyle der: "Hece vezniyle olan tek şiiri, kanımızca, şekil değişikliği yolunda bilinçli bir hareket, bir uyanıklık eseri olmaktan çok, halk edebiyatının aydınlar edebiyatına etkisinin yansımasıdır" (Yüksel, 1980: 180). Bununla birlikte Şeyh Gâlib gibi yüksek bir kültür muhitinde yetişmiş ve Sebki-Hindi etkisinde eser veren bir şairin hece veznine bigâne kalmayışı dikkate değerdir. Bunun dışında şiir, sanatsal olarak Galib'in diğer şiirleriyle boy ölçüşebilecek kıymette değildir.

Bulunduğu yazmada “Şarkı” başlığını taşıyan şiir, *bbbaa cccaa dddaa* kafiye düzeniyle 4+4+3=11’li hece vezniyle yazılmıştır. Bir musiki terimi olan şarkı daha çok aruz vezniyle yazılan bestelenmiş şiirleri ifade eder. Bu yönüyle söz konusu şiiri, türkü olarak nitelendirmek daha yerindedir. Devrine göre oldukça sade bir dille yazılmış olan türkü beşliklerden oluşur. Dördüncü kıta hariç kafiye kelimelerin tamamı Türkçe kelimelerden seçilmiştir. Her kıtanın sonunda kavuştak olarak:

“Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını”

dizeleri tekrar edilir. Âşıkane bir eda ile yazılan şiirin ilk kıtasında 13-14 yaşına yeni girmiş bir sevgiliden bahsedilir. Aynı ifadeyi Karacaoğlan bir konuşmasında şöyle kullanır:

“Âşına da Karacöğlan âşına
Yeni girmiş on üç, on dört yaşına
Irak değil, Akpınar’ın başına
Turna, yârin selâm saldı, gel deyi” (Karacaoğlan, 2001: 372).

“Tuğra çekmiş dest-i kudret kaşına” ifadesiyle sevgilinin Allah vergisi bir güzelliğe sahip olduğu vurgulanır. İkinci dizedeki “cefâ” kelimesi yerine başa takılması yaygın olan bir eşya veya saçın siyahlığına daha çok vurgu yapacak bir kelime tercih edilebilirdi. Saçların siyahlığı karanlığı, zulmü çağrıştırır. Âşıkların gönülleri saçların ucuna takılıdır. Bu yüzden saçlar zaman zaman aşığa üzüntüyü, kederi, acıyı, çağrıştırır.

İkinci kıtada şair, sevgiliden ne kadar zulüm görse de ona cevri ü cefayı konduramaz. Ona bu sıfatları yakıştıramaz. Sevdiğinin her yaptığını mazur görür. Ne de olsa taze bir dilberdir. Üçüncü kıtada bir bahar sabahı sahnesi göze çarpar. Bu sahnede sevgili saçları savurur ve zülüfleri gerdanının üzerine dökülür. Dördüncü kıtada henüz yeni yetişmiş olan dilberi fırsat varken elden kaçırmamak gerektiği vurgulanır. Tabiri caizse dillere destan olmadan, talibi çoğalmadan onu elde etmek gerekir. Son kıtada sevgilinin bakışları hançere benzetilir. Bu hançeri keskin tarafına kan bulaşmıştır. Çünkü sevgili, gözleriyle âşıkları avlar, avladıkça da mutlu olur. Adeta gözleri güler. Bakışları çok tesirli olduğu için ona yaklaşmak yürek ister:

Tuğra çekmiş dest-i kudret kaşına
Cefâ takmış siyah perçem başına
Tâze girmiş on üç on dört yaşına
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

O güzele cevri ü vefâ anılmaz
Geçen günler unutulur sayılmaz
Nev-restedir ettiğine bakılmaz
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

Sabah olsun aktan kara seçilsin
Gerden üzre siyah zülfü saçlısın
Mevsimidir güller gibi saçlısın
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

Elde iken terk eyleme fırsatı
Meclislerde söylenmeden sohbeti
Âşıklara ganimettir vuslatı
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

Kan bulaşmış hançerinin zağına
Neşe gelmiş gözlerinin ağına
Yanaşılmaz goncesine bağına
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını (Yüksel, 1980: 172-173).

KAYNAKÇA

- Ahmet Atillâ Şentürk ve Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul, 2006.
- Ali Alparşlan, *Şeyh Galib*, Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara, 1988.
- Cemal Kurnaz, *Halk ve Divan Şiirinin Müsterekleri*, Bizim Büro Yay., Ankara, 2003.
- Haluk İpekten, *Şeyh Gâlib, Hayatı, Sanatı, Eserleri*, Akçağ Yay., Ankara, 1996.
- İskender Pala, *Akademik Divan Şiiri Araştırmaları*, Kapı Yay., İstanbul, 2005.
- Karacaoğlan, *Şiirler*, Haz. Müjgan Cumbur, MEB Yay., Ankara, 2001.
- Mahmut Kaplan, “Şeyh Galib’in Şiir Anlayışı”, *Turkish Studies*, Vol: 2/4, 2007, ss. 455-465.
- Mustafa İsen, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yay., Ankara, 1997.
- Mustafa İsen vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2006.
- Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, MEB Yay., İstanbul, 2001.
- Sedit Yüksel, *Şeyh Galip*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara, 1980.

BİR AŞK HİKAYESİ

Ahmet Aslan

Bir aşk hikâyesidir, size anlatacağım,
Derin düşüncelerle, size dinleteceğim.
Bu hayal olsa bile, onun her anı güzel,
Ben özlemi, hasrete sizinle katacağım.

Aşka gönül verenin, ahtı da güzel olur,
Bu gerçeği görenin, bahtı da güzel olur.
İzleyin ölümüne, varılan kutlu yolu,
Bu meclise girenin, tahtı da güzel olur.

Bak şu âşık, aşkını, nasıl da dışa vurur,
Sonu ölüm olsa da, aşkını mertçe korur.
Gönlü coşkun bir derya, baygın bakışa vurgun
Sevdası uğruna bak, nasıl da yanar durur!

Bu gözle bakmayanın, haline üzülürsün,
Âşık isen illaki imbikten süzülürsün...
Kilitlenip kalsan da, donsan da bir noktada,
Düğümlensen de gayrı, bu yolda çözülürsün.

Farklıdır aşkın dili, ilgisizler bilemez,
Kendinden geçmeyince, bu yola girilemez.
Çöllere varmayınca, dağları delmeyince,
Divane olmayınca, bu sırra edilemez.

Bu kutsal aşk destanı sonunda olur tamam,
Sahilsiz bir denizde, son bulur dilde kelam.
O güzeller güzeli, Muhammed Mustafa'ya (s.a.v.)
Resûlallah'a bizden, en saf salat ü selam!

Bu hali yaşayanda, bilmem ki can mı kalır?
Aşğın hayatında, sevgisiz an mı kalır?
Hayalse de gördüğü, sevdanın hayalidir,
Arslan Ahmet; can veren, damarda kan mı kalır?

AYNALAR

Halil Bozdoğanolu

Aynalar içinde aynalar gördüm
Sanki içlerinde zehirler vardı
Konusunlar diye sorular sordum
Dilleri bağlanmış sanki duvardı

Bedenlerin ruhu çoktan satılmış
Biçimsiz şekiller ışıklar ölgün
Hayat tohumları buza atılmış
Aynalar içinde filizler solgun

Aynalar düştüğümü çıkılmaz bataak
İçinde görünen bir hazin türkü
Baktıkça gözümde ateşten yatak
Her gece rüyamı çalan o korku

Akan mevsimleri almış koynuna
Aynalar zamanı yüzüme attı
Ben ziynet takarken sabah boynuna
Aynalar karşıma akşam çıkarttı

EHTİYACIM VAR

Hüseyn Arif

Şirin söhbətə də, dadlı sözə də,
Həzin rübaba da ehtiyacım var.
Soyuq bulağa da, isti közə də,
Şişdə kababa da ehtiyacım var.

Gâh gecə əyilir, gâh səhər düşür,
Axıb qulağıma nə səslər düşür.
Fikrimə xudmani məclislər düşür,
Tara, mizraba da ehtiyacım var.

Dostlarla cəmləşib ülfət qılında,
Yaşdan keçənləri yâda salanda,
Əl gülür, əlinə kitab alanda,
Əldə kitaba da ehtiyacım var.

*Hüseyn Arif*əm, saçlarımda dən,
Başdan zarafata alışmışam mən.
Aqillər içində nədənsə hərdən
Başdan xaraba da ehtiyacım var.

ŞARKI SÖYLE

Hikmet Elitaş

Arada bir çık ta gel, hiç kimseler görmeden
Pencerenin camına, karanlıklar vurmadan,
Duvardaki saate hicran vakti girmeden
Kalmasın hiçbir şeyde şu gönlümün merakı,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Işıklar tanımasın; kaldırımlar duymasın,
Delikanlı yüreğim kimseye baş eğmesin,
Boş ver sabah olmasın, boş ver güneş doğmasın
Sen yanımda olunca, olmaz içimde korku,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Hapsolsun kör mahzene, sensizliğin töresi
Küllensin zindanlarda bu sevdanın yarası
Silsin atsın hasreti, gözlerinin karası,
Vuslatı nakış nakış her hücreme sen doku
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Beni kimse anlamaz, ne olursun sen anla,
Hani birbirimizi unutturduk zamanla,
Yine bak gözlerime, ilk günkü heyecanla
Sinemi delsin geçsin, kirpiklerinin oku,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Gel kurtar ne olursun, tutuştüğüm bu yerden
Bu çıkmaz sokaktan, bu karanlık, bu dardan,
Gamzendeki çukurdan, dudağındaki kordan
Çözebilmiş değilim, gülüşündeki farkı,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Bir dergiyi elime aldığımda öncelikle tanıdık isimler var mı diye bir göz gezdiririm. “yedi dergide sekiz Şiiri” yayınlanan bir Şaire rastladığım zaman da “Şiiri gözümüze mi sokacaksın be adam” demekten de kendimi alıkoyamam. Okumaya önce ismine çok az duyduğum ya da hiç duymadığım bir Şair olursa önceliği onlara veririm daha sonra da tanıdık dostların Şiirlerini okurum. Okuduğum Şiirlerin bende bir karşılığı varsa yanına not düşerim, bir karşılığı yoksa tertemiz yerinde durur.

Öyle Şairler vardır ki pek ortalıkta görünmezler, bu görünmez Şaire “artık Şiiri bıraktı” diyenler de olur. Şiiri bıraktığı söylenen Şair de dergilerde kasım kasım kasılarak “ben buradayım” demez. Nerede bir Şiir etkinliği varsa orada olmak için araya dostlarını iliştiirmez, Şiiri bir yarışma aracı olarak kullanmaz. Şiiri yaşadığı zaman yazar, yaşamadığı zaman da Şiir sancılılarıyla kıvrandır durur.

İşte o Őairlerden birisi de Âdem Konan’dır. İki ya da üç tane Şiir kitabı olması gerek o kitaplar da maalesef bende yok, muhtemelen kendisinde de yoktur. Bir dergide yazsa da Şiirini okusam dediğim zamanlar çok olmuştur. Bir Şairin Şiirinin tamamı çok zaman yüreğinize kanat takıp sizi edebiyat göğünde kanatlandırmaz. Bir dörütlüğü ya da bir dizesi balığın zokaya dokunup geçtiği gibi gönlünüze dokunur geçer. Baz Şiirler de baştan sona kadar noktasına virgölüne dokunmadan gelir vaktinize konuk olur. Döne döne Şiiri okur, Şairin dünyasıyla kendi dünyanız arasında gidip gele gidip gele Şiiri kendi Őiiriniz gibi okumaya başlarsınız. İşte bu Şiir o Őiirdir.

*Sunar kendini bir dal çalkantılı sulara
Irgalayan rüzgâra yüzünü dönebilmez*

*Güneşler akar gider arkasında ruhunun
Çocukça korkar çeker, elini sunabilmez*

*Eğilse uçurumda kendini görecektir
Şerhiayet de olsa bir söze kanabilmez*

*Güvercin gibi تنها geçer gökyüzünden
Nedense kartal olup göge uzanabilmez*

*Yüzer alçak sulara, ortasında yürür yolun
Her söze menevişlenir, tutuşup yanabilmez*

*Sanır ki bütün güller sonsuza böyle gider
Nedense hiç ölümün adını anabilmez*

*İnmemiştir derine, hiç gönlü yanmamıştır
Kırılır, dökülür amma nazdan usanabilmez*

*Düşer karasına bir ışık, aydınlanır ara sıra
İkrarı yoktur sözünde, bir kararda durabilmez*

*Herkesin bildiği gibi bilirim cehaletin
Utanırım ben ondan, o benden utanabilmez*

*Dağlar yanar, taşlar yanar, su yanar
İşine mi gelir bilmem, o dost uyanabilmez*

*Sus ey ozan her diline geleni söyleme
Biraz daha söylersen yürek dayanabilmez¹*

¹ Adem Konan, “Bilmem Gazeli” *Kurgan*, S. 43, 2018, s. 12.

Mehmet Gözükara klasik halk şiirinde söylemesi gerekenlerin çoğunu söyleyen ve üstelik bunlar yetmiyormuş gibi, âşıkların saz eşliğinde deyişme veya atışma biçimlerinde de şiirler yazan bir şair. Sırtını geleneksel şiire dayayıp yeni şiirler yazmanın vakti geldiğinin farkına varır ve şiir çitasını yükseltmek için özel gayret gösteren şairler arasında yerini alır. Siz adına ister serbest şiir deyin ister hece şiiri deyin. Önemli olan şiirin bir Anadolu kilimi gibi motif motif eşlenmesi ise, işte Mehmet Gözükara'da geleneksel şiirin motiflerinden faydalanarak günümüz şiirini yazıyor. Bizim yüreğimize dokunan o şiirden bir bölümü sizlerle paylaşmak istiyorum.

*“Ben de sevdim ben de geçtim yollardan
Ben de bülbül gibi gülü bekledim
Ne bülbül şad oldu ne de ben oldum
Dağıldım saç gibi karma-karışık
İsimsiz dikilir kabire taşım”²*

Dergilerde gönle dokunan şiirlerin az olduğundan yakınıyoruz. Bu sorumsuzluğu çok zaman dergi yönetmenlerine yüklemeye çalışırız. Her dergi yönetmeni derginin her sayısında en güzel şiirleri yayınlamak ister ama bu çok zaman mümkün olmuyor. Mümkün olduğu zamanlar da olmuyor desek yalan söylemiş oluruz. İşte bize dokunan şiirlerden birisi de Semih Diri'nin şiiri.

*“İmkânsız İmkân bulursa
rücu eder hakikat
kuş yumurtaya,
bal çiçeğe,
ben sana...
kapım ipektendir benim
bir gün çalarsan
incinmesin ellerin.”³*

Dergilerde bize dokunan başka şiir yok mu? Var olmaz mı? Dergiler yaşadıkça güzel şiirler de var olacaktır. İşte Mürsel Sönmez'in kaptanlığında çıkan dergide, Necmeddin Atlıhan'ın Mürsel Sönmez'e ithaf ettiği bir şiirden bize dokunanlar.

*“Hayatın dar koridorunda
Upuzun yan yana, iç içe
İpince, incecik
Çizilmiş çizgidir ömür
.....
Penceresi yüce kapılı han
Dost sevgisi apacık üryan
Her an her vakit sezilen
Umut kesmez HİÇİNDE
Epitaf ki şahidi
Yüzde yüz emek yüzde yüz umut⁴*

Elazığ'da Namız Payam'ın kaptanlığını yaptığı Bizim Külliye de ara sıra geleneksel hece şiirine yer veriliyor. Kim hece şiiri öldü diyorsa (kendisi yazamadığından) yalan söylüyordur. İşte yıllardır istikrarlı çizgisini sürdüren ve hece şiirinden koymayan bir şair Rifat Araz hocam. Onun şiirinden bize dokunan bir dörtlükle vaktinizi selamlıyor, şiirin de size dokunmasını salık veriyorum.

*Himmet mi, hikmet mi şu keşif, rü'yâ?
Âleme temel mi, “can” denen maya?..
Bildim, bir damlada gizlidir deryâ;
Dalıp bir damlada, dolduğum Sen'sin!..⁵*

2 Mehmet Gözükara, “Yürekte Söylenen Yüreğe İşler” *Kurgan*, S. 43, 2018, s. 21.

3 Semih Diri, “Sen Dünya ve Mezar” *Kurgan*, S. 43, 2018, s. 39.

4 Necmeddin Atlıhan, “Yaryüzünde Umut Hep” *Birnokta*, S. 202, 2018, s. 25.

5 Rifat Araz, “Nefes Ver, Ölmeden Öldüğüm Sen'sin” *Bizim Külliye*, S. 87, 2018-19, s. 90.

ÜÇÜNCÜ YOL

Yetik Ozan

Sayıyorsan beni kendine yakın
Hem ben bilem hem sen bil, bilişelim,
Benim köyüm senin kentine yakın;
Hem ben gelem hem sen gel, gelişelim.

Ağustos içti de yerin suyunu
Kuruttu pınarın serin suyunu,
Irak kuyuların derin suyunu
Hem ben alam hem sen al, alışalım.

Güneşin hıncı var, bulutun nazı,
Bileğin gücü yok, bileğin hazı,
Tarlada tırpanı, halayda sazı,
Hem ben çalam hem sen çal, çalışalım.

Ben tutmuşum beni kul eden yolu,
Sen tutmuşsun seni el eden yolu,
Bizi bize doğru ileten yolu,
Hem ben bulam hem sen bul, buluşalım.

*[Yetik Ozan, Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağrı-Yücelmek,
(Haz. Metin Özarslan) 3. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s. 41].*

HECE TAŞLARI 4. YIL FİHRİSTİ

15 MART 2018-15 ŞUBAT 2019

ABASOV, Əyyub Qiyas 45/6 Ölülər Diri Çıxacaq

ABDULLA, Süleyman 37/25 Mütleg

ACIPAYAM, Metin

39/21 Prof. Dr. Ömer Faruk Akün'ün 'Divan Edebiyatı' Kitabı Hakkında Kısa Bir Değini

AHMETGİL, Akif 37/22 Bağışla

AKÇAY, Hasan

40/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ onuç

AKKANAT, Cevat

43/17 Âşikan Söyler, 45/10 Keke Âşık, 47/11 Yatılı Kız Liseliler Marşı

AKBULUT, Gülçin Yağmur

45/8 Senden Ayrı Kalınca

AKTAŞ, Osman

38/19 Gözlerinde Huzur Dolu Âlem Var, 45/7 Teskin Etme Beni, 47/16 Âşık Daimi

ALİ, Ruslan Dost 37/26 Dünyanın

ALLAHVERDİYEVA, Reşide 37/21 Belki

ALTUN, Kadir 45/14 Hak Yol

ANIK, Esat 38/9 Olmaz, 39/19 Olmaz

ARAZ, Memmed 37/12 Elveda Dağlar

ARICI, Murat 41/20 Şehide Veda

ARİF, Huseyn

37/8 Biz Ayrı Düşeli, 48/21 Ehtiyacım Var

ASLAN, Ahmet

39/19 Gönül Gözüm Anlatsın, 48/20 Bir Aşk Hikayesi

ASDANBEYLİ, Mehmed 37/24 Köhnedi

ASLAN, Memmed 37/13 Men Buyam

ASLAN, Yusuf

40/19 Girmeleri İçin Kapı Bekledim

ASLANBEYLİ, Elnur

48/17 Dağlara Doğru; Bilmez

ÂŞIK, Elesger 37/3 Gerekdi; Dağlar

ÂŞIK, Muhsinoğlu

40/19 Dediler Ki, 44/7 Tahmin, 48/11 Sakın Ha!

ATMACA, Tayyib

37/2 O Tayda Elesger Bu Tayda Şenlik, 38/2 Sen ve Ben; Ne Güzel (Atışma), 38/22 dOkunan Şiirler-7-, 39/2 Elli Altı Yılı Yığdım Harmana, 40/2 Beyaz Elbiseyle Çıkarız Yola, 40/22

dOkunan Şiirler-8-, 41/2 On Beş Temmuz Bayramı, 42/2 İşte Geldik Göçüyoruz Dünyadan, 42/21 dOkunan Şiirler-9-, 43/2 İnsan Bozulursa Her Şey Bozular; 43/12 Hece Taşları Üstünde (Değişme), 44/2 Tebessümler Buzdan Yapma Bir Çiçek, 44/22 dOkunan Şiirler-10-, 45/2 Sek Sek Oyununu Tek Kendin Oyna, 46/2 Şükür Çiçeği, 46/22 dOkunan Şiirler-11-, 47/2 Zaman Akar Biz İçinden Geçeriz, 48/2 Nereye Dönersek Can Kırıkları 48/22 dOkunan Şiirler-12-

AVCI, Ramazan

48/12 Karacaoğlan Nefesli Bir Şair

AVŞAR, Mehmet 48/3 Kan Şafağı

AYVALI, Mustafa

39/22 Demek..., 42/9 Bedrin Külü, 45/14 Gurbetin Kızı

AZAFLLI, Mikayıl 37/10 Sen Deme

AZAYOĞLU, Nadir

47/9 Menim Gözlerimde Gövercin Ahı

AZİZOĞLU, Çağan 42/20 Gül Mevsimi

BALIKÇI, Emel

40/20 Rodoplar'ın Karlık Tepeleri

BAŞ, Mehmet

38/10 Sana Doğru, 43/10 Yandı, 46/15 Sandım

BATTAL, Ferit 47/10 Bari

BAZ, İbrahim 40/7 Sor, 47/14 Gül Derdim

BERBERCAN, Mehmet Turgut

41/7 Hisler Geçidi

BERDELİ, Besti 37/20 Dünya, 47/13 Sənsiz

BILDIRKİ, Oyhan Hasan

43/22 Dostlar Beni Hatırlıyor

BORSUNLU, Mezhahir 37/10 Menem

BOZALGANLI, Mikayıl 37/23 Böyle

BOZDOĞANOĞLU, Halil

39/17 Ölüme Dair Değil Ki Sevda, 44/12 Zamanda Yolculuk, 48/20 Aynalar

BULUT, İlhami 39/16 Ayrılık

CAN, Cahit 41/22 Bahtsızım, 43/23 Şu İşe Bak!..

CENGİZ, Köksal (Niyazkâr)

39/11 Dosta Gidelim, 41/23 Ne Deyim?, 45/15 Ümidini Yitirme!

CİHANGİR, Seadet 37/21 Gibi

ÇAMURCU, Erhan 38/9 Naat, 46/17 Marifet

ÇETİNKAYA, Necibe Taşkın

41/24 Fuzûlî'nin "Meni Cândan Usandırdı" Mu-
sammât Gazeline Tahmis, 45/24 Bülbülün Güle
Sitemi

ÇİÇEK, Şeymus 45/12 Bir Yol Uzanır

ÇOBAN, Hüseyin 40/9 Sor, 46/9 Yonga

ÇOBAN, Özgür

42/9 Gece Yarısı Rubailer/1, 47/11 Gece
Yarısı Rubailer/2

DAŞKIN, Ali

37/27 Yurd Sevgisi, 44/11 Temel Taşı,
46/15 Ana Dilim

DEDEKURT, Temur Melik

42/3 Kendime Öğüt, 45/3 Gelme Bir Daha

DELİDAĞLI, Sücaet 37/14 Anamın

DİLBAZİ, Mirvarid

39/17 Bahar Sevincine Uyabilmirem,

DİVANİ, Cemal 45/10 Dedim Dedi

DOĞAN, Mustafa

43/24 Çile Dergâhı, 45/19 Al Mektup

DOĞRU, Ahmet 43/13 Kar Gibi

DÖVRAN, Rahile

43/17 Həyatın Vəfası, 45/6 İstədim

DURMAN, Nurettin 40/3 Bakışmak

DURNA, Ahmet Süreyya

43/11 Önce Şiir Sonra Kitap, 44/7 Dem-i Vuslat

ECE, Hüseyin K. 48/10 Mehtap Suya Yakın

EFE, Ahmet

39/7 Gerekmez, 43/7 Kıymetim Yok Nazarında

ƏKBƏROVA, Həmən Həşimqızı 42/13 Bayatılar

EKER, Tahir 38/12 Ben Bekçiyim

ELİTAŞ, Hikmet 48/21 Şarkı Söyle

ELİZADE, Elvin 47/22 Ana

ERDAL, İsmet

45/20 Gurbette Sılasını Arayan Şair Abdul-
lah Gülcemal ile Şiir ve Şiir Sanatı Üzerine

EREN, Abdulkakim 42/10 Âşık Mahzuni Şerif

ERENER, Ahmet 42/23 Beni

ERKENEKLİ, Mustafa 38/11 Sehiiv Hüküm

ERYİĞİT, İbrahim

38/15 Saklanbaç Oyununda Suriyeli Ço-
cuklar, 41/13 Bitmeyen Başlangıçtır Tarih, 44/14
Sözün Külü

EVREN, Mustafa Ökkeş

44/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onyedi

FEDAİ, Celal

38/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onbir

FERMANOĞLU, Osman

37/26 Yakın Gel, 41/19 Saxlayır, 43/22 Qal-
dırın Pərdələri, 46/21 Yol Havası, 47/13 Tərs Üzüne

Fırkatı 41/19 Mezar Taşları Üzerine (Deyişme)

GAFARLI, Zireddin 37/22 Men İdim

GASIMLI, Muharrem

37/16 Elesger'em, Her Elmiden Halıyam...

GENÇ, Nurullah

43/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onaltı

GÖÇER, Musa 44/16 Pir Sultan Abdal

GÖRGÜN, Fikret 39/20 Burası Gül Bahçesi

GÖZÜKARA, Mehmet

45/9 Pepenâme (Deyişme), 47/14 Saçların

GÜLBAHAR, İlker

40/10 Veda Sancısı, 44/14 Gidiyorum

GÜLCEMAL, Abdullah

47/10 Ağustosta Yüreğime Kar Düşer

GÜNER, Mestan 37/12 Gel Öğredim

GÜNEŞ, Mehmet 46/16 Türkülere Destan/bir

HACISOY, Hacı 43/23 Gitmek Gerek

HASANNEBİOĞLU, Cumali Ünalı

39/3 Kendim İçin Gazel, 44/3 Şi'r'in

HAZRİ, Nabi 37/9 Ay Yürek

HOŞAB, Fahri

38/15 Yürek Göçü, 46/17 Ufkun Çağrısı

HÜNÜK, Gülser 40/21 Varlığımın Sebebi Sen!

İLGAR, Mehmet

37/15 Çekir (Tecnis), 42/23 İki Şiir

İLBEY, Ahmet Doğan

40/12 Ali Hocam Yazısı, 43/8 "El Vurup
Yaramı İncitme" Doktor!, 45/16 Ali Hocam Yazısı,
47/20 "Kent" Medenî Değil Modern Barbardır

İLHAM, Ehtiram 37/24 Get Gede

İLYASLI, İbrahim 37/23 Barışır

İSMAYIL, Memmed

37/4 Zamanın Baş Yolçusu, 48/4 Şiir ve Ge-
lenek Üzerine Konuşmalar/yirmiiki

İZZƏTİ, Səxavət 37/27 Gedirem

KALENDER, Haşim 41/23 Gidiş Başka

KANDEMİR, Fatih

40/10 Kavuştum, 46/14 Aşk Duası

KARA, Yunus

38/18 Ben Senin Akranım Değilim Ki Aşk,
41/16 Biz Türkülerin Milletiyiz, 43/20 Türkülerde
Ayrılık Acısı

KARAMAN, Kadir 38/17 Zülfü Kirli Gül**KARAMIZRAK, Seyfettin**

38/24 Annem, 42/24 Hak Edenler

KARADAŞ, Sabahattin 47/19 Bizim Köy**KARATAŞ, Taner (Mizânî)**

44/19 Yar Di Gel (Yedekli Koşma)

KARCI, M. Ragıp

46/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ondokuz

KAŞIKÇI, Ali Rıza

39/18 Gönül Dostu Nerdesin?, 42/19 Vuslat
Mektubu, 46/20 Ayrılık

KAVRUK, Hasan (Hiç) 39/16 Dile Gelse**KAYA, Hüseyin**

39/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/oniki

KAYA, S. Ahmet

43/14 "Sarı Kitap" Dolayısıyla Tayyib At-
maca'nın Şiiri

KILIÇ, Lütfü

39/20 Altmışımda Aşık Oldun, 41/14 Rey-
hanî Var, 45/23 Feyzi Halıcı

KILIÇ, Seyit 38/11 Ellerin**KOCA, Erol**

39/10 Yalan Olacak, 42/13 Azar Azar

KOCAGA, Durani 47/22 Dargın Menekşe**KORKUT, Şenol** 47/3 En Güzel Yol**KOZANOĞLU, Ömer Kaplan** 44/19 Bakarsın**KURTOĞLU, Mehmet** 41/13 Serseri**KUTLU, İsmail** 45/9 Pepenâme (Deyişme)**KÜTÜKÇÜ, Mustafa** 41/18 Yurt Aşkına**MEHDİYEVA, Ferqane** 37/20 Şekildi**MERT, Metin**

41/6 Hatıra Defteri, 44/11 Eskilerin Ardın-
dan, 48/10 Hercâi

MİCİNGİRT, Ömer Ekinçi 47/15 Bakara**MORTAŞ, Yasin**

39/24 Şiir Saklı Sokakta Bir Kalem Yanığı,
45/3 Bakışsız Ayna Sokağında Selamsız Gün Yan-
sımına Bir Derkenar

MURQUZOV, Kamran

41/20 Yoxdu Ehtiyacın Sənin Ay Allah!

MUŞŞOOĞLU, Muhammet 47/15 Kınamayın**MUTLU, Ali Kemal**

39/11 Beş Yedin 35, 42/8 Gazel-i Hem,
44/20 Aynalar, 46/20 26 Satır, 48/14 Mah-ı Riyam

MÜTALİBOĞLU, Elvin 44/21 Türkiye'm**NALÇACI, Hasan**

44/13 Yeşil Sancak ve Gölge, 48/9 Otuz Üç

NOYAN, Erdal

39/10 Kalbin Durumları, 45/4 Şiir ve Ge-
lenek Üzerine Konuşmalar/onsekiz, 46/18 Drama
İçinde Pazar, 47/12 Selânik Türkleri

OKUMUŞ, Fatih

40/24 Tahmis-i Selmânî, 43/3 Tahmîs-i
Fuzûlî, 46/19 Leylâ Gazeli

ÖNDER, Hızır İrfan 39/18 Gaflet**ÖZARSLAN, Metin**

38/16 Ne Güzel (Deyişime), 41/3 Son Tren,
43/12 Hece Taşları Üstünde (Deyişme), 44/24 Ko-
valı Şiir, 47/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/
yirmi, 48/9 Manzara

ÖZÇELİK, Mustafa

38/8 Şiir ve Gelenek, 43/19 İçimizdeki Şiir

ÖZDEMİR, Mehmet

40/9 Bir Garip Mezar, 43/9 Çocukta Hercai
Gülüşler Saklı, 47/9 Kuş Türküsü, 48/15 Ali Kiraz
Üstüne Kar Yağmış

ÖZDEN, Yaşar

41/15 Gönül, 42/18 Bir Ömer Bir Daha Ge-
lecek Olsa, 47/19 Okuma Beni

ÖZEL, Songül 44/21 Vatanım, 48/17 Anne**ÖZMEL, İsmail** 44/18 Boğazda Kuşlar**PEKİN, Süleyman** 44/18 İnfitar**PEKSÖZ, Nuri**

39/8 Muhalif Bir Sufi: Kul Nesimi, 42/4
Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onbeş, 44/15
Mecnun Düşleri

PEKTAŞ, Mehmet 48/18 Şeyh Galib'in Türküsü**PINARBAŞI, Mustafa (Ahmed Kâfi)**

42/7 Kahır, 43/9 Telli Duvaklı, 46/9 Sen Yoksun

QERİB, Seadet 39/14 Darıxmaq Nədir**QİYAS, Əyyub** 48/11 Yarı Yolda; Yeke Dükkân**RAYMAN, Mehmet** 44/13 Daha

REYHANÎ

41/19 Mezar Taşları Üzerine (Deyişme),
45/13 Bana Derler

RÜSTEM, Süleyman

37/8 Men Onu Sevmişdim Bir İlkbaharda

RZA, Əjdər Yunus

38/19 Gəlmişəm, 41/21 Axu Ay Qədir,
45/12 Bilməyəsen

RZAEVA, Seadet

46/19 Darıxmaq Nədir

SAATÇI, Önder

38/13 Irak Türkmenlerinden Bir Şair: Esad Naib

SADE, Mustafa

38/3 Bir Hüzün Terennümü, 43/16 Anadolu
Kasidesi, 45/7 Bedduâ

SAĞIR, İbrahim

38/10 Ay Tahtını Kurarken, 46/21 Gönül

SAKAOĞLU, Saim

39/12 Âşık Şiirinde Çukurova: 1, Qadirlili
Âşık Halil Karabulut'un Çukurovası, 44/8 Âşık Şi-
irinde Çukurova: 2, Karaca Oğlan'ın Çukurovası,
46/10 Âşık Şiirinde Çukurova:3, Kadirlili Abdul-
vahap Kocaman'ın Çukurovası

SARIVELİLİ, Osman

37/7 Günah Onun Özündedir

SARMIŞ, Mehmet

39/15 Beşinci Mevsim, 43/10 Ümmühan

SELÇUK, Oğuz Adem

41/8 Karacaoğlan Karaisalı'ya Geldi Mi?

SERİN, Musa

39/22 Anlamadın Mı?, 48/14 Sor Bana

SİNEDEFTER, Selim

37/11 Kimidi

SÖNMEZLER, Hüseyin

38/20 Şiirsel Metinler/bir, 40/11 Şiirsel
Metinler/iki, 43/18 Şiirsel Metinler/üç, 45/8 Şiirsel
Metinler/dört

SÜLEYMAN, Vasif

37/25 Dindire

ŞAİR, Feteli

37/11 Çekerler

ŞƏHRİYAR, Məhəmməd Hüseyin

37/28 Azərbaycan

ŞEHSUVAROĞLU, Lütfü

38/7 Gazel

ŞEN, Recep

45/11 Menekşem

ŞIHLI, Afak

37/15 Mihribanım Ol Benim

ŞİMŞEK, Tacettin

40/8 Maraş Rubaileri 3

TAHİR, Nemət

46/14 İki Şiir

TOKAYEVA, Gönül

40/15 Aç Kapıyı Gardiyan

TURAP, Azade

42/12 Dilruba

TÜRKYILMAZ, Muhammed Emin

45/11 Duadan Pusatlar

ULUTAŞ, Nurullah

41/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ondört

URFALI, Ahmet

40/21 Bergüzâr

UYANIK, Orhan

38/17 Can Türkiyem, 39/23 Duymuyor

ÜNAL, Şükrü

40/7 Neyzen'e Gazel

VAHAPZADE, Bahtiyar

37/9 Yavaş-Yavaş

VATANOĞLU, Behmen

37/14 Deymesin

VURĞUN, Semed

37/7 Dünya

YAGUP, Musa

37/13 Orda Azərbaycan Toprağı Var

YAKUTİ, Hacer Alioğlu

41/22 Beni Kızın Kabul Et

YALÇIN, Ümit Bayram

39/23 Kısa Şiirler

YALÇINKAYA, Ahmet

39/7 Nirvana, 42/8 Dokunuş, 44/20 Yangın

YANAR, Ramazan

45/8 Yara

YARDIMCI, İlhan (Kemâlî)

40/16 I. Uluslararası Âşık Zülâlî'yi Anma
Curcunası, 45/13 Verdiği İlhamla, 47/23 Fatih
Okumuş'un Tahmîs-i Fuzûlî'sinin Verdiği İlhamla

YAŞAR, Habil

41/21 Bilməmişən

YAVUZ, Mevlüt

38/12 Çürümek, 44/12 Yetim Gibi, 44/15 Karar

YAZGAN, Bestami

38/7 Pervane Olan Gelsin, 43/7 Yardımcım Allah

YETİK, Ozan

46/24 Atmaca Uçurumu, 47/24 Umut,
48/24 Üçüncü Yol

YILDIRIM, Halit

39/15 Gazel-i Güzel, 41/6 Gazel-i Merha-
met, 43/13 Boşver, 45/19 Sanadır

YILDIRIM, Harun

40/15 Şehidin Gidişi

YILDIZ, Mustafa Ferit

42/20 Ayla

YILMAZ, Zekeriya

41/15 Bizim Türkümüz

YÖRÜKOĞLU, Ali Göçer

42/7 Bayram Sevinci

YURTGEZEN, Ali

42/14 Âşık Âgâhî'nin Seher Vakti Çaldım
Yârin Kapisın Matlalı Manzûmesi Üzerine Sey-
yâh-ı Vatan Âli Çelebi'nin Şerhi